

BYGGMESTEREN

FAGTIDSSKRIFT FOR BYGGEBRANSJEN | **UTG. 0215** | WWW.BYGGMESTEREN.AS

Ble byggmester da elevene forsvant

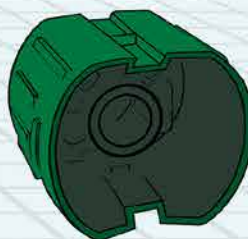
Mesterhus
tilbake på
boligtoppen

Foreslår
lengre stillas-
opplæring

Bygger
landsby
i massivtre

ØYEAKUTTEN

Bevist å være mer effektiv
enn koksaltløsning ved
sprut av syrer og alkalier.

Øk sjansen til å redde øynene med verdens minste øyeakutt.

Det viktigste å tenke på når ulykken inntreffer er raskt å skylle vekk de farlige kjemikaliene og gjenopprette øynenes pH-verdi. Cederroths bufrede øyedusj gir større sjanse for å redde øynene sammenlignet med vanlig koksaltløsning. I tillegg til at væsken sprer seg ut og skyller, har den en nøytraliserende effekt på sprut av alkalier og syrer (generelt er effekten sterkere på alkalier enn på syrer). Det er derfor Cederroth Øyedusj anbefales av øyespesialister i en studie som sammenligner forskjellige skyllevæskers effektivitet mot alkalier¹.

Les mer om verdens minste øyeakutt på www.firstaid.cederroth.com

BYGGMESTEREN

NR. 02-2015 - ÅRGANG 89

Utgitt av Byggforlaget AS

Sørkedalsveien 9,

Pb. 5475 Majorstuen, 0305 Oslo

Telefaks: 23 08 75 50

E-post: post@byggmesteren.as

REDAKSJON

PER BJØRN LOTHERINGTON

ansvarlig redaktør

Direkte tlf: 23 08 75 72

E-post: pbl@byggmesteren.as

CHRISTOPHER KUNØ

webansvarlig

Direkte tlf: 23 08 75 69

E-post: ck@byggmesteren.as

FORSIDEFOTO: Kjell Herskedal

REDAKSJONEN AVSLUTTET: 9. februar

NESTE UTGIVELSE: 17. mars

ABONNEMENT / ANNONSER

ABONNEMENT

ÅSMUND HERFOSS

Direkte tlf: 23 08 75 78

E-post: aah@byggmesteren.as

ABONNEMENTSPRISER

Kr. 580,- pr. år. Medarbeidere/læringer/
studenter: kr. 350,- pr. år

ANNONSER

ANNE-GRETHER KROGDALH

Direkte tlf: 23 08 75 70

E-post: agk@byggmesteren.as

ANNONSEFORMATER OG PRISER

Format (bredde x høyde) 4 farger

Oppslag (385x260 mm): 32.900,-

1/1 side (185x260 mm): 23.700,-

1/2 side (185x130/90x260 mm): 16.900,-

1/4 side (90x130/185x65 mm): 9.300,-

Bilag: 16.500 - 29.800,-

PRODUKSJON

GRAFISK UTFORMING: Almås Design

TRYKK: Zoom Grafisk

MEDLEM I FAGPRESSEN

Opplag: 5.947 (Fagpressens mediekontroll)

Antall lesere: 42.000 (tns gallup)

Forbruker- og mediaundersøkelse 2008)

Mest lest i byggebransjen!

På høy tid med lærling- klausul

**Offentlige
innkjøpere
kan allerede nå stille
krav om lærlinger.**

Lærlingklausul på offentlige bygg er ett av regjeringens 22 tiltak i handlingsplanen mot arbeidslivskriminalitet som ble presentert midt i januar. Det finnes allerede en mulighet for offentlige innkjøpere å stille krav om at leverandøren har lærlinger, påpeker regjeringen som innser at reglene må skjerpes. Mens det nå heter at det kan kreves lærlinger hos leverandører, blir det et pålegg om at det er lærlinger knyttet til det aktuelle oppdraget.

Forslaget skal ut på høring og er tenkt innført fra april neste år.

Lærlingklausulen er et tiltak vi vil hilse velkommen og gi vår fulle støtte. Når den innføres om ett års tid, vil det være på høy tid.

Antagelig haster det mer enn som så med å få innført slike krav til leverandører til det offentlige.

Når regjeringen i forslaget påpeker at det i dag faktisk ligger en mulighet til å stille slike krav, bør det være et sterkt signal til innkjøperne om å benytte seg av den muligheten allerede nå.

For mens lærlingklausulen er på høring og nødvendige endringer i regelverket blir forberedt, går tida.

I begrunnelsen for forslaget peker regjeringen selv på to forhold som tilsier en hurtig innføring av en lærlingklausul: Kravet om lærlinger ved offentlige kontrakter er en del av strategien mot arbeidslivskriminalitet, og det er hvert år tusenvis av unge som står uten lære plass.

Jeg vil føye til: Ungdommen risikerer ikke å få fullført utdanningen sin om de ikke får læretid i bedrift som forutsatt. Unge som er halvveis i utdanningen og har mistet muligheten til å fullføre den, stiller langt bak i allerede for lange ledighetskøer.

Det viser seg også å være langt mellom lærlingene på offentlige bygg. Svenneprøver i tømrerfaget foregår i hvert fall bare unntaksvis på offentlige byggeplasser. Firmaer som bygger for private oppdragsgivere, tar oftest ansvar for opplæring av framtidige fagfolk.

Det er derfor urovekkende å se at bedrifter i byggenæringen de to siste åra er blitt mer tilbakeholdne med å ta inn lærlinger, slik det kommer fram i undersøkelsen «Framtidsbarometeret for 2015» gjennomført blant medlemmer i Byggenæringens Landsforening.

Over 20 % av bedriftene sier i januar 2015 at de har latt være å ta inn lærlinger på grunn av utenlandsk konkurranse. Det er en dobling på to år.

En stor andel av bedriftene sier dessuten at de for tida ikke har arbeidsoppgaver nok til å ta inn lærlinger.

Dette burde være klare tegn på at en lærlingklausul er nødvendig, og at det haster med å gjøre den effektiv.

PER BJØRN LOTHERINGTON ANSVARLIG REDAKTØR

INNHold

02/15

NYHETER

Bygde 101 boliger i fjor og ble størst hos de største.....	6
Mange bidrar til topplassering.....	7
BNL framtidbarometer: Flere tror det går bedre i år.....	8
Elevene garanteres lærlingplass i Surnadal.....	10
Faglæreren ble byggmester da elevene forsvant.....	12
La fram handlingsplan mot arbeidslivskrim.....	14
Mykje tru og varme hos Byggern.....	16

TEMA: STILLAS

Vil forlenge stillasopplæringen.....	18
Stillaskurset foran PC'n.....	20
Er ikke arbeid på dette stillaset farlig?.....	20

REPORTASJER

Båret av 90 cm limtredragere.....	22
Ny landsby bygges i tre.....	26
Så liten at alle ser den.....	30

TØMREREN

Trekonstruksjon redder tårnet i steinkirke.....	34
Raskere og billigere med heissjakt i massivtre.....	38
Toårig laftekurs for fagfolk.....	40
5.000 km med el-varebil.....	44
Produktnyheter.....	45

LAUG OG FORBUND

Er de verdt medlemskontingenten?.....	48
Byggmesterforbundet: Bare ett underliggende ledd.....	48

KOMMENTARER

FIAs hjørne: Regjeringens handlingsplan mot arbeidslivskriminalitet: – Hva med privatmarkedet?.....	49
---	----

HYTTE I MASSIVTRE GIR NYE MULIGHETER

I områder med strenge krav til hyttestørrelser og små tomter, passer det godt med små hytter som Woody 15. Den lille hytta bygges i massivtre, og kan settes sammen med flere lignende hytter og danne et hyttetun.

Byggmester André Lie i Fredrikstad Trebygg synes det har vært lærerikt å sette opp en prototyp av hytta og gleder seg til å vise den til kolleger.

30

VIL FORLENGE STILLASOPPLÆRINGEN

Stillasbyggere må sannsynligvis gjennomgå lengre teoretisk og praktisk opplæring i framtida. Arbeidstilsynet har foreslått at bygging av selv de laveste stillasene krever kurs og en svært omfattende arbeidspraksis med stillasbygging. Byggenæringen protesterer fordi det oppleves som urimelig krav til opplæringen.

18

BYGGER LANDSBY I TRE

Byggmester Øyvind Dovland og hans folk er i gang med firmaets største jobb noensinne i Iveland kommune i Aust-Agder. De bygger en liten landsby i massivtre, i et svært godt samarbeid med kommunen. – Et viktig oppdrag i et marked som ellers er svært rolig, sier Dovland. Kommunen håper utbyggingen skal gi etterlengtet befolkningsvekst.

26

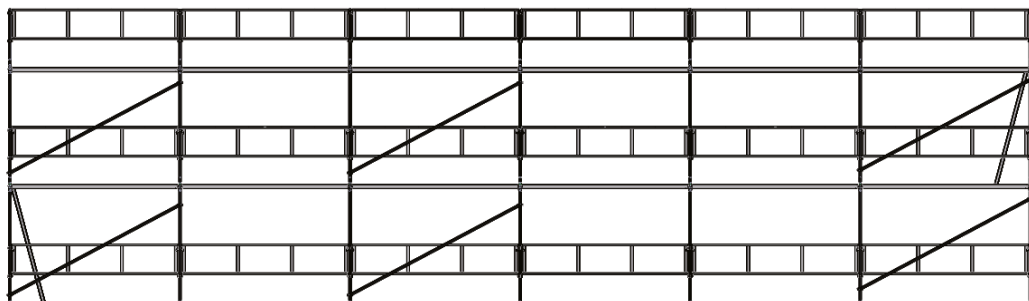

Stillastilbud

Norskprodusert aluminiumstillas

Verdens
raskeste!

Rammestillas 18,35m x 6,0m (ca 110m²)
og Tysse 6265 stillashenger

Lønnsomt, enkelt og oversiktlig. Leasing av driftsmidler forenkler hverdagen og gir besparelser for stadig flere bedrifter.

1790,-
Leasingpris pr. mnd.

Forbehold om prisendringer.
Alle priser er eks. mva.
Leasingpris er beregnet ut fra
dagens rentenivå, oktober 2014.

 ALUSAFE
S T I L L A S

Ring 52 84 64 00 eller send en e-post til
post@stillasgruppen.com for nærmere informasjon.

NYHETER

Gleder seg til å lede Mesterbrevnemnda

OSLO: Tidligere stortingsrepresentant og leder av kommunal- og forvaltningskomiteen, Aksel Hagen (SV), er oppnevnt som ny leder av Mesterbrevnemnda. – Dette arbeidet gleder jeg meg mye til. Mesterbrevordningen er i seg sjøl viktig. Vi må jobbe for å bygge ut og foredle mesterkompetansen. Overordnet er det nødvendig å styrke yrkesutdanningen på alle nivåer slik at den står fram som like attraktiv som den akademiske, sier Hagen.

Aksel Hagen som er førsteamanuensis ved Høgskolen i Lillehammer, er oppnevnt av Næringsdepartementet for perioden til og med 2018.

Bygde 101 boliger i fjor og ble størst hos de største

VOLDA: Nøkkelferdige boliger med god beliggenhet til gode priser er noe av grunnen til at Mesterhus Sunnmøre ble største boligbygger i Mesterhus i 2014.

AV **PER BJØRN LOTHERINGTON**
pbl@byggmesteren.as

– Vi regner oss som norgesmestre siden vi bygde flest boliger i kjeden som bygde mest i Norge, sier en fornøyd salgssjef Odd Martin Velsvik i Mesterhus Sunnmøre.

Byggmesterbedriften igangsatte 101 av de 1.103 boligene i Mesterhuskjeden i fjor.

Enkelt for kunden

Han sier firmaet har en enkel filosofi bak det gode salget og den store igangsettingen.

– Vi gjør det enkelt for kunden. Han får en nøkkelferdig bolig og betaler ikke noe før ved overtakelsen. Vi legger oss på en fornuftig pris ut fra hva ting koster, og går dermed motsatt av mange

andre som gjerne setter prisen til så mye de tror markedet er villig til å betale, forklarer Velsvik.

Et hus med utsikt

– Det meste vi bygger har utsikt til den flotte naturen med fjell og fjord som vi har her i Volda. Vi bygger flest hus med utgangspunkt i katalogmodellen Mathilde som vi i sin tid var med på å utvikle. Den er kjennetegnet av pulttak, stor

takhøyde i hovedetasjen og store stuevinduer. Den er opprinnelig tegnet som tomannsbolig, men vi har strukket den også til en firemanns.

Effektiv bygging

– Foruten at vi bygger mye likt, organiserer vi også byggingen slik at det blir mest mulig effektivt. Egne tømmerlag tar bindingsverket, utvendige arbeider, innredning osv. Håndverkerne har dessuten en bonusordning som gjør at de kan tjene godt når de står på.

Kunden har rett til å gjøre endringer selv om huset leveres nøkkelferdig. Men endringsmulighetene begrenses så snart tegningsarbeidet er satt i gang.

– Vi krever gebyrer når det gjøres endringer seint i

Et boligfelt med hustypen Mesterhus Sunnmøre har bygd mange av. Disse ble bygd i fjor i Sungotmarka i Ulstein kommune. (Foto: Mesterhus Sunnmøre)

Mange bidrar til topplassering

OSLO: Mesterhuskjeden tok tilbake toppen blant boligbyggerne i 2014. Blant 147 medlemmer, var Mesterhus Sunnmøre den som igangsatte flest, opplyser Raymond Myrland, kjedeleder i Mesterhus Norge.

Myrland er glad for at kjeden igjen kan smykke seg med tittelen landets største boligbygger etter å ha igangsatt 1.103 enheter i fjor, 114 flere enn nærmeste konkurrent Blink Hus med 989 igangsatte enheter.

Så å si alle boligbyggerne merket nedgang i igangsettingen i 2014. Totalt var det en nedgang i bygging av nye boliger med 8 prosent sammenlignet med 2013.

For Mesterhus var tilbakegangen på 130 enheter, mens Blink Hus på andreplass gikk tilbake med 274 fra året før.

Foruten Mesterhus Sunnmøre, trekker Myrland fram disse som er blant de store i kjeden: Mesterhus Tønsberg med 70 igangsatte enheter, Bjørn Døsen AS i Os ved Bergen med 43, Byggmester

Erling Skipnes AS i Bodø med 50 og Mesterbygg Moss AS med 41. ☒

De største boligbyggerne 2014

Dette er lista over de største boligbyggerne i fjor, 2013-tall i parentes.

1. Mesterhus 1.103 (1.233)
2. Blink Hus 989 (1.263)
3. Obos 889 (971)
4. Nordbohus 877 (1.002)
5. Byggmann Gruppen 859 (883)
6. Selvaag Bolig 757 (1.083)
7. Norgeshus 735 (840)
8. Systemhus 651 (636)
9. BoligPartner 509 (uplassert i 2013)
10. Block Watne 501 (696)

prosessen, og det blir kunden tidlig gjort kjent med, forklarer Velsvik.

Våger og vinner

Byggmester Henning Heltne startet for 16 år siden Tømrerservice som siden er blitt Mesterhus Sunnmøre. I vel 10 år har firmaet vært medlem i Mesterhus, og i løpet av de åra har firmaet bygd 540 enheter, og omsatt for over en milliard kroner.

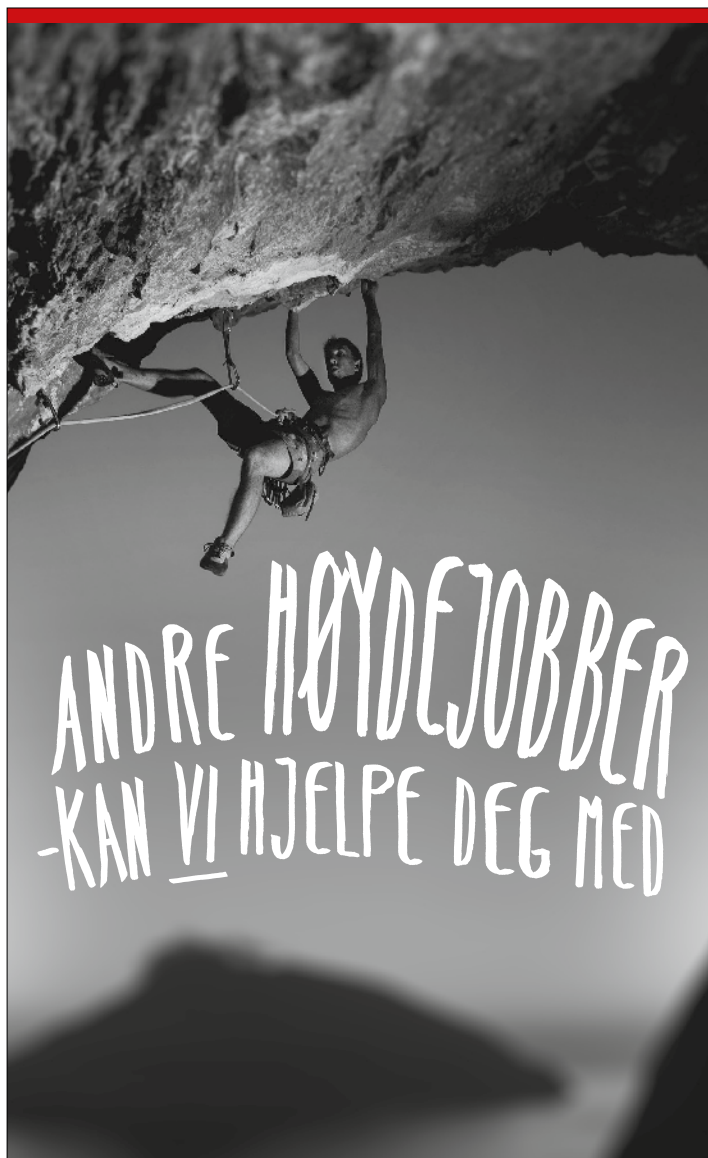
– Ja, omsetningen er steget fra omtrent 5 millioner i 2004 til omkring 150 millioner i 2013 og 2014, bekrefter Heltne. Han mener den gode utvik-

lingen har sammenheng med at firmaet har satset og tatt sjanser på tomter og prosjekter som har vist seg å slå an hos kundene, selv om det ikke var helt opplagt på forhånd.

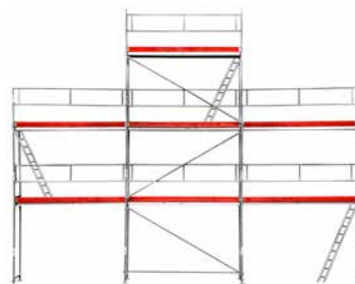
– Vi har gode folk i administrasjonen og ute. Totalt er vi 35 ansatte og vi har egne ansatte tømrere, murere og flisleggere. I tillegg leier vi inn ca. 20 tømrere.

Også 2015 ser ut til å bli et godt år. Firmaet har solgt mer i januar i år enn noen januar tidligere.

– Vi ser optimistisk på det meste, det er derfor vi er der vi er, konkluderer Heltne. ☒

At du er trygg når du jobber i høyden bør være en selvfølge. I tillegg skal du vite at utstyret du trenger blir levert raskt, er av topp kvalitet, og at du får den servicen du trenger for å gjøre din jobb på et høyt nivå.

INSTANT

– Helt på høyden

Enebakkveien 441 B, NO-1290 OSLO, Tlf. 23 19 11 00

www.instant.no
Oslo | Bergen | Trondheim

BNL framtidsbarometer :

Flere tror det går bedre i år

OSLO: 8 av 10 bedrifter i byggenæringen tror egen økonomi blir som i fjor eller bedre i år, viser Framtidsbarometeret for 2015 som Byggenæringens Landsforening la fram i begynnelsen av februar.

AV **PER BJØRN LOTHERINGTON**
pbl@byggmesteren.as

– I næringen er det dessuten større forventninger til økonomien i egen virksomhet enn til landets økonomi, sa BNL-sjef Jon Sandnes da Framtidsbarometeret ble presentert. Han mente det kunne ha sammenheng med det som skjer i oljenæringen og kronekursen.

Sandnes la til at situasjonen er mer krevende i enkelte markeder og regioner, blant annet i Agder-fylkene og Telemark.

Får ikke fagfolk

Sandnes påpekte enkelte andre resultater fra undersøkelsen som han synes gir grunn til bekymring. Det gjelder bedriftenes problemer med å få tak i fagfolk og en økende tendens til at bedriftene ikke tar inn lærlinger.

Nesten 40 prosent av bedriftene i undersøkelsen sier at de har problemer med å få tak i ansatte på fag-/svennebrevnivå, og mer enn halvparten av bedriftene sier de ikke

kommer til å ta inn lærlinger i år. I tillegg sier 15 prosent av bedriftene at konkurranse fra utlandet har ført til at de tar inn færre lærlinger.

– Dette er urovekende opplysninger, vi trenger fagfolk til å bygge boliger for å møte den store befolkningsveksten, sa Sandnes.

– Jeg er derfor veldig glad for at regjeringen innfører krav om lærlinger på offentlige bygg. Det vil bidra til at næringen i større grad får tilgang på fagfolk.

For mange svake

Omkring 30 prosent av bedriftene regner med å få et overskudd over seks prosent i

år, og 45 prosent regner med overskudd mellom tre og seks prosent.

– Det er likevel bekymringsfullt at over 20 prosent av bedriftene regner med å drive med et resultat som ligger omkring null, sa Sandnes. ☒

Jon Sandnes er administrerende direktør i Byggenæringens Landsforening.

“Best på kontraktsgarantier og forsikringer for håndverksbedrifter”

Ta gjerne kontakt med oss for en uforpliktende prat eller gjennomgang av din bedrifts forsikringer og/eller kontraktsgarantier.

Vi tilbyr flere nye produkter i 2014!

Sjekk ut vår hjemmeside www.bmf.no for mer informasjon eller kontakt oss på tlf. 64 86 46 00 eller firmapost@bmf.no

Byggmesterforsikring

Nordbyvn. 70, 1406 Ski - Tlf. 64 86 46 00 - Faks 64 86 46 01
E-post firmapost@bmf.no - www.bmf.no

Lykkes med flere boliger i distriktene

Husbanken har lyktes med en treårig satsing på «Bolig-etablering i distriktene», konkluderer banken selv i en pressemelding.

– Satsingen har virkelig gitt økt kompetanse og stimulert distriktskommuner til å bygge flere boliger, konstaterer Adelheid Kristiansen i Husbanken.

12 kommuner har deltatt i satsingen som også innebar prøving av en ny type tilskudd.

Totalt er nesten 62 millioner i tilskudd fordelt på vel 280 boliger.

– Mest gledelig er det at 74 prosent av de nye boenhetene er leiligheter og utleieboliger, sier Adelheid Kristiansen.

Nå inviterer Husbanken til en konferanse i Bodø 5. mars for å dele kunnskap om hvordan kommuner kan bidra til økt boligbygging og mer varierte boligtilbud.

GLAVA® FORSKJELLEN MERKES!

Sånn

og sånn

PROFF 35

DET ER FORSKJELL PÅ ISOLASJON

GLAVA® Proff 35 har satt en helt ny bransjestandard for isolasjons-
evne – hele 6 % bedre enn A37-produkter. Proff 35 er dessuten
ubrennbar og suveren på lydisolering. Forskjellen merkes!

Vg1-elever som trives på byggfaglinja i Surnadal: (f.v.) Sigbjørn Hausberg, Steffen Aune og Bent Holten. (Foto: Kjell Herskedal).

Elevene garanteres lærlingplass i Surnadal

SURNADAL: Tett og forpliktende samarbeid med det lokale næringslivet ser ut til å være redningen for den utsatte byggfaglinja på Surnadal videregående skole.

AV **KJELL HERSKEDAL**
post@byggmesteren.as

Lokale byggefirmaer og entreprenører slår ring om byggfag som framtidig yrkesutdanning og lover utplasseringsplasser og læreplass til alle elevene ved denne linja.

Svennebrev er nøkkelen til fast jobb. Den mest vanlige veien dit, er to år som lærling etter to år ved byggfag i den videregående skolen. For den som søker denne utdanningen i Surnadal, er veien helt fram til svennebrevet staket ut. Det garanterer skolen og det lokale næringslivet for.

Økt interesse

Da Byggmesterens medarbeider oppsøkte rektor Mons

Otnes og faglærer Johan Almås ved Surnadal videregående skole en kald vinterdag, var det lett å merke optimismen for byggfaglinjas framtid. Alle de 27 elevene som skal starte på videregående skole kommende skoleår, var interessert i nærmere orientering om byggfag. Otnes mener at dette lover godt. Både han og Almås er sikker på at den store interessen skyldes samarbeidet med næringslivet om utplasserings- og lærlingplasser og den oppmerksomheten dette har fått lokalt.

Søkertallet stupte

Dette er nytt, for byggfaglinja ved Surnadal videregående skole har hatt det tungt de

siste årene. Tilbudet har nærmest levd på nåde hos de bevilgende myndigheter i Møre og Romsdal. Antall søknader til Vg1 Bygg- og anleggsteknikk i Surnadal har nemlig stupt de to siste årene. Så

sent som i 2011/12 var det 19 søkere. Året etter var det så få søkere at Vg1 ikke kunne starte opp. Etter hardt arbeid, fikk en med nød og neppe startet en Vg1-klasse til innneværende skoleår, men som en følge

- Et tett og forpliktende samarbeid med næringslivet ble løsningen for byggfaglinja ved den videregående skolen i Surnadal, konstaterer faglærer Johan Almås og rektor Mons Otnes.

Hadde det ikke vært et byggfagtilbud i hjemkommunen, ville jeg nok valgt en annen fagutdanning, mener byggfagelev Bent Vidar Holten. (Foto: Mari Vattøy, Surnadal vidaregåande skole.)

av det som skjedde i fjor, er det ikke Vg2 Byggteknikk ved skolen i år. Én av to lærere på byggfaglinja måtte slutte.

Dette fikk rektor Mons Otnes, faglærer Almås og lokale bygg- og anleggssfirmaer til å innse at noe radikalt måtte gjøres. De fant sammen i en oppskrift med garanterte læreplasser, som ifølge Otnes også er garantert gode læreplasser med skikkelig oppfølging og relevante arbeidsoppgaver.

Sikker jobb etterpå

Og ikke bare det: Næringslivet lokalt har så godt som garantert jobb til ungdommene fra Surnadal vgs. når skolegangen er gjennomført og svenneprøver er avlagt. Byggfag ser dermed ut til å ha snudd fra å være en linje få søkte på, til å bli en attraktiv fagutdanning nærmest «over natta». Det kan interessen blant dem som skal over i videregående opplæring fra høsten tyde på. Mons Otnes våger å fastslå at det blir byggfaglinje i Surnadal de kommende fire åra.

– Vi har nær 300 elever her ved skolen. Byggfaget er viktig. Derfor har vi lagt mye arbeid i å beholde dette tilbudet her i bygda, sier Otnes til Byggmesteren.

Kvalitet og nærhet

Johan Almås tror at en mindre, landsens skole er i stand til å gi et tilbud som er fullt på høyde i kvalitet med større, bynære skoler. Han mener det er viktig å tilby utdanningen nærmest mulig der ungdommene bor. Det å flytte på hybel og bo

hjemmefra i såpass ung alder, er en barriere som virker avvisende på mange unge som ellers ville ha søkt byggfagutdanning, mener han.

Dette bekrefter tre av byggfagelevne ved skolen, Sigbjørn Hausberg, Bent Holten og Steffen Aune. De

er alle fra Surnadal, og sier de helst vil bo hjemme. Hadde det ikke vært et byggfagtilbud i hjemkommunen, ville de valgt en annen utdanning.

– Det er en fordel å kjenne folk både på skolen og i bygda, legger Steffen Aune til.

I januar var de på skolen i to dager og utplassert på ulike arbeidsplasser lokalt i tre dager i uka. Målet for alle tre er å fullføre andreåret og deretter to år som lærling. Svennebrevet skal på plass før de bestemmer seg for hva de vil gjøre videre. Kanskje blir det jobb, kanskje mer utdanning.

– Vi ser at stadig flere fra yrkesfag velger å ta høyere utdanning. Det viser seg også at frafallet av elever som kommer fra yrkesfag til høyere utdanning er mindre enn for andre som starter på høyere utdanning, sier Almås. ☒

– Betyr mye for næringen

– Vi har tatt inn praksiselever og har i tillegg to lærlinger fordi det betyr mye for skolen og elevene, men også fordi det betyr mye for oss selv, sier Byggmester Ole I. Andersen i Pre-Bo.

Firmaet er ett av flere i Surnadal som åpner dørene for praksiselever og lærlinger.

– Vi er en bedrift med ti ansatte. Det er såpass utskifting at vi hele tida trenger nye folk. Alle som har vært innom bedriften som lærlinger, har fått fast jobb etterpå. Vi kjenner dem, har lært dem opp selv og vet hva vi får, sier Andersen til

Byggmesteren.

Daglig leder Anders Grimsmo i Consto Surnadal AS, som har 55 ansatte lokalt, sier at bedriften til enhver tid har to lærlinger fra byggfaglinja ved Surnadal vidaregåande skole.

– Vi har gjerne fått den første kunnskapen om elevene som utplasseringselever. De samme elevene har senere kommet tilbake som lærlinger og har også blitt fast ansatt hos oss etter endt læretid, sier Grimsmo.

Byggfaglinja i kommunen betyr mye, den er helt avgjø-

rende for rekrutteringen til bedriftene innenfor bygg og anlegg i kommunen, mener han.

– Derfor er det viktig at dette utdanningstilbudet fortsetter her. Med det elev-

tallet byggfagutdanningen normalt har hatt opp gjennom årene, er det ikke noe problem for næringen lokalt å garantere både for utplasseringsplasser, lærlingsplasser og fast jobb

etter endt svennebrev, sier Grimsmo.

Alle som har vært innom bedriften som lærlinger, har fått fast jobb etterpå.

Anders Grimsmo

– Jeg har ikke angret på at jeg begynte for meg selv, sier den tidligere byggfaglæreren Øyvind Svinvik.

Faglæreren ble byggmester da elevene forsvant

SURNADAL: Da elevene uteble fra byggfaglinja på Surnadal vidaregåande skole, var ikke valget vanskelig for faglærer Øyvind Svinvik. Han startet eget byggmesterfirma.

AV **KJELL HERSKEDAL**
post@byggmesteren.as

Svinvik var faglæreren med kortest ansiennitet på skolen, og sto uten jobb da dette skoleåret begynte.

Etter ni år som offentlig ansatt faglærer, måtte han finne seg noe annet å gjøre.

Han ble tilbudt jobb i et bygge-firma der han tidligere var ansatt, og vurderte lærerstillin-ger andre steder, men det var ingen i rimelig nærhet.

Han fikk tips om å starte for seg selv, og slik gikk det.

Et drøyt halvår senere ang-rer han ikke på det. Det har

vært nok å holde på med fra første dag som selvstendig næringsdrivende.

Lang erfaring

Svinvik er 45 år gammel og startet som tømrer i 1987. Han tok svennebrevet i 1991 og mesterbrevet i 2001. Enkelt-mannsforetaket startet han umiddelbart etter at skoleåret var slutt i fjor sommer. Han er eneste ansatte, men leier inn en annen ved behov. Etter hvert kan det bli flere ansatte i

firmaet.

Svinvik holder fortsatt på med jobben han startet opp med i Svartvassvegen på Surnadalsøra. Det er en stor, frittliggende enebolig med flott utsikt over elva Surna og landskapet på den andre sida. Byggherren bor i huset ved siden av, og regner med å kunne flytte inn i det nye huset i mai.

Gjør mest selv

Huset har Svinvik tegnet. I tillegg har han gjort betong-arbeidet og alt tømrer- og snekkerarbeid. Han har bereg-net pris for hele prosjektet og leier inn til fagområdene han selv ikke dekker.

Dristig å starte opp som totalentreprenør i sin første jobb som selvstendig bygg-mester kanskje....?

Nå når han har rundet kulen og er over midten av svevet, vet han at det går mot et stående nedslag.

– Jo, det ser ut til å gå i pluss. Hvor mye jeg sitter igjen med når prosjektet er ferdig, er ennå uklart, sier Svinvik til Byggmesteren. Totalt ser regnestykket nokså greit ut. Noen kostnader har han for-regnet seg på. Andre er bereg-net med god margin andre veien.

– Jeg har vært heldig med byggherren, som har holdt sin del av avtalen hele veien, sier Svinvik – som på sin side har lagt vekt på å levere til avtalt pris og tid, og med en god kvalitet på arbeidet. Svinvik misliker sterkt et system som baserer seg på en lav utgangs-pris og tilleggsregninger som kommer tett som hagl. Yrkes-stoltheten må være til stede i alle ledd i byggeprosessen, mener han.

Fordelen med å gjøre hele jobben fra tegning til ferdig hus, er at han «har prosjektet i blodet» fra starten av. Han har valgt løsninger han selv er godt kjent med og kan håndtere

godt. Han slipper å bruke tid på å finne ut av arkitekttegnninger som kan være vanskelige å forstå og som av og til skaper misforståelser.

Tilbake til skolen?

I mai er jobben med det første byggeprosjektet ferdig. Svinvik er allerede i gang med planleggingen av et kontorbygg han håper å få tilslaget på, og som vil gi arbeid resten av året og langt ut i neste år.

Om han savner jobben som lærer?

– Ja, jeg trivdes godt som lærer. Men jeg trives godt med å være min egen herre også, sier Svinvik. Han er usikker på hva han vil gjøre dersom det igjen skulle bli bedre søking til byggfag på Surnadal vidaregåande skole. Vil han søke jobben han mistet, eller vil han fortsette med eget firma?

– I tillegg til at jeg har trivdes

– Denne eneboligen er det første byggeprosjektet mitt, og det skal overleveres i mai, sier Øyvind Svinvik som har tegnet huset og er totalentreprenør.

godt med elevene, er også lange og mange ferier et gode for den som er lærer. Har du fri, så tar du deg fri. Nå er det litt annerledes. Jeg tar meg fri nå også, men er det ikke spesielle planer for en fridag, blir det lett

til at jeg velger å jobbe litt. Ikke fordi at jeg på død og liv må jobbe for å forsere et prosjekt og kanskje tjene noen ekstra kroner, men det er veldig inspirerende å holde på med sitt eget og få positive tilbake-

meldinger på det man gjør. Jeg merker godt at jeg liker å være handverker og skape noe. For meg er det viktig å vite med meg selv at det jeg leverer fra meg er et godt produkt, sier Øyvind Svinvik. ☒

SE VARMEN UTEN Å BRENNE DEG

TG165 AVDEKKER VARME SONER UMIDDELBART

Det infrarøde termometeret TG165 forener egenskapene til ettpunkts infrarøde termometere med FLIRs legendariske varmekameraer.

TG165 er utstyrt med det eksklusive og kompakte varmekameraet FLIR Lepton® som avdekker varme soner umiddelbart.

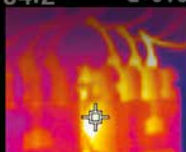

Images for illustrative purposes only.

Hurtighet & nøyaktighet

HÅNDHOLDT IR-TERMOMETER MED AVANSERT TERMOGRAFI

104.2°F ε: 0.90

Raskere & sikrere

24:1 AVSTAND TIL PUNKT-FORHOLD

Robust & pålitelig

UTVIKLET FOR Å TÅLE DE MEST KREVENDE FORHOLD

SEE THE HEAT AT FLIR.COM/TG165

The World's **Sixth Sense™**

La fram handlingsplan mot arbeidslivskrim

OSLO: Regjeringen vil ha oppdaterte ID-kort som en del av en omfattende handlingsplan mot arbeidslivskriminalitet.

Statsministeren, arbeidsministeren, LO og NHO sto side om side på pressekonferansen da strategien for en felles innsats mot arbeidslivskriminalitet ble lagt fram.

Enkelt å være seriøs

Arbeidsminister Robert Eriksen gjentok flere ganger at det skal være enkelt å være seriøs og vanskelig å være kjeltring.

Hovedpoenget fra rapporten «Enkelt å være seriøs» som byggenæringen utarbeidet i sommer, ser dermed ut til å ha sunket inn.

Ny sentral godkjenning av foretak og ID-kort med oppslag i sanntid, er blant de 22 tiltakene som foreslås i handlingsplanen. Dette var også sentrale punkter i rapporten fra byggenæringen.

Tettere samarbeid mellom tilsynene

Strategien inneholder bl.a. tiltak for tettere samarbeid mellom Politiet, Skatteetaten, Arbeidstilsynet, NAV og andre offentlige etater. Etatene og tilsynsmyndighetene skal etablere et felles senter for analyse og etterretning.

Læringer og underleverandører

Handlingsplanen inneholder videre bestemmelser som skal gi offentlige oppdragsgivere mulighet til å stille krav om bruk av læringer.

Dessuten blir det innført bestemmelser som begrenser antall underleverandører i prosjektene.

Årets beste hos Nordek

HAMAR: Nordek med kjedene Blink Hus, Hellvik Hus og XL-Bbygg har hatt sin årlige fagmesse på Hamar og kåret de beste i kjedene.

Blink Hus Helge Rød på Osterøy er årets medlem 2014 i Blink Hus. Her er vinnerne Rolf Henning Rød og Tor Egil Bjerke flankert av Jan Hoff og Ellen Myhre fra Blink Hus kjedekontor. (Foto: Jens Haugen Studios)

Årets Hellvik Hus medlem ble Hellvik Hus Hellvik ved Egersund. Her er prisen overrakt av markedsjef i Hellvik Hus Paulfrid Hegrestad og kjedesjef Hellvik Hus Mikal Stapnes til høyre, med vinnerne Jane Mette Eik, Bent Johannessen, Kaj Waldeland, Jørgen Mikkelsen, Rolf Gjersdal, Atle Tengesdal og Ingvild Sjo Fasting. (Foto: Jens Haugen Studios)

XL-BYGG Valvatne på Stord er årets medlem i XL-BYGG. Kjededirektør Willy Flermoen og markedsadministrator Monica Kjørum på hver sin side av vinnerne: Kjersti Ø. Valvatne, Tor Helge Valvatne, Steinar Engevik og Audun Brekke. (Foto: Jens Haugen Studios)

F-TECH RIKTIG FUKTIGHET

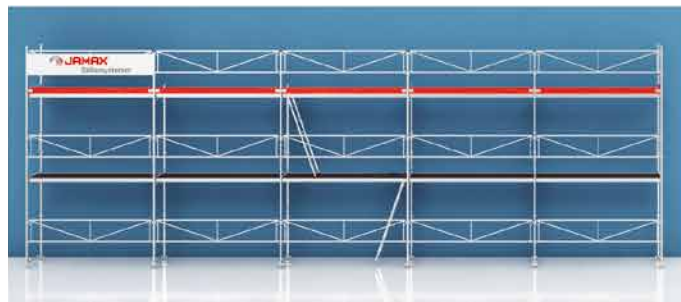

WWW.F-TECH.NO

Norges mest solgte byggmesterstillas

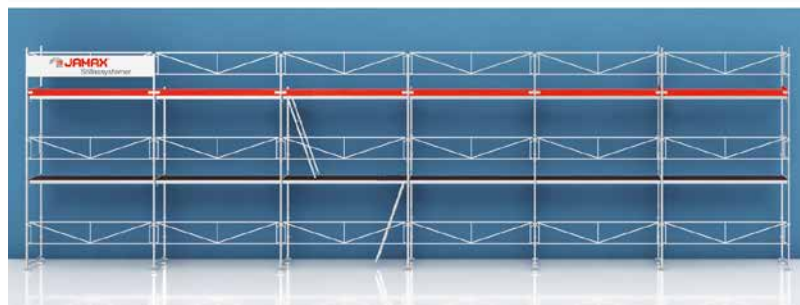
☎ 56 30 41 00 • ALUTEC.NO

Pakke 1: 82,5 m²

Totalvekt kun 612 kg

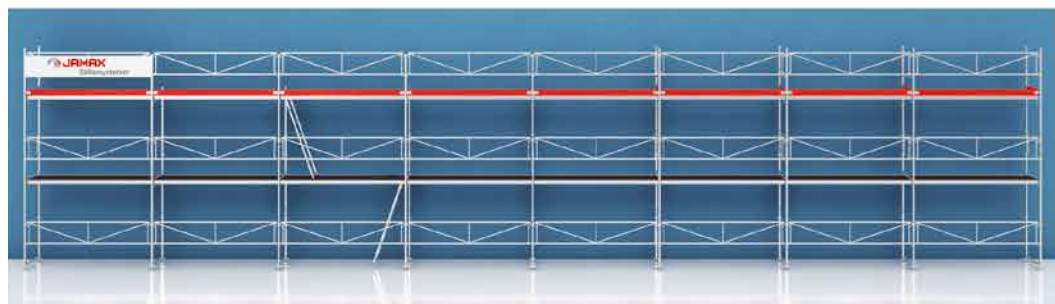
Lengde: 15 m. Høyde: 5,5 m

Pakke 2: 99 m²

Totalvekt kun 724 kg

Lengde: 18 m. Høyde: 5,5 m

Pakke 3: 132 m²

Totalvekt kun 947 kg

Lengde: 24 m. Høyde: 5,5 m

Jamax
stillashenger

**Ta kontakt
for pris!**

Praktisk tilhenger til transport og oppbevaring av stillas.

- Sparer tid og krefter
- Oversiktlig
- Alt på ett sted - klar til bruk

Leveres ferdig registrert.

Totalvekt 1300 kg

Egenvekt: 310 kg

Nyttelast: 990 kg

Mykje tru og varme hos Bygger'n

TRONDHEIM: Byggevarekjeden Bygger'n sine kjedekongress gjorde stas på sin viktigste ressurs - selgerne - og la lista høyt for videre satsing og utvikling.

AV **CHRISTOPHER KUNØE**
ck@byggmesteren.as

– Vi har de mest lønnsomme forhandlerne, innledet kjededirektør Christine Holm, og gjorde spesielt stas på fjorårets åtte nye medlemmer.

Med 14 nye HIBA Hus-forhandlere og 15 prosent flere solgte hus i 2014, har kjeden vokst i et hardt marked, sa hun.

– Det er over tusen byggevarebutikker i Norge, så vi må være annerledes for å lykkes – ikke være dårlige kopier, sa kjededirektøren.

Konsernsjef Trond Reinertsen fulgte opp i sitt foredrag:

– Bygger'n har nå 11 prosent av markedet – det vil si at vi har 89 prosent igjen. Vi stanger ikke hodet i taket ennå, så la oss ta flere markedsandeler! oppfordret konsernsjef Reinertsen.

Løsningssalg

Holm viste til at tiden er blitt kostbar for Bygger'n sine privatkunder, og stadig flere ønsker seg ferdige løsninger. Gjerne på en måte som ikke alle

andre har. Dette stiller også nye krav til salget i butikkene. Kunden må få best mulig råd innen en mengde varekategorier og løsninger, samtidig som salget ivaretas og økes.

– Vi må være problemløseren, den som hjelper kunden med å sette sammen en komplett pakke og ikke bare en ekspeditør som lempet varer og tar kassa, sa hun til Byggmesteren.

Satser på proffene

Vel halvparten av Byggern's omsetning bunner i kjedens gode samarbeid med lokale byggmestere

og andre utførende. Når flere kunder nå vil ha løsninger som inkluderer håndverkertjenester, vil Bygger'n utvide samarbeidet med fagfolkene med økt markedsføring, flere nye effektive verktøy og flere fagsamlinger.

Holm presenterte flere måter der lokale butikker lykkes med løsningssalg og samarbeid med utførende. Her er det gjentatte lokale tiltak, arrangementer og markedsføring som gir suksess.

Flere kundefordeler

Kjeden introduserte også sitt Plusskundekonsept som vil gi ytterligere fordeler til gode kunder.

Kjededirektøren tror ikke veksten deres stopper i år.

– Det blir fortsatt fokus på nyetableringer og nye medlemmer i 2015, forsikret Holm. – Vi har flere nye medlemmer vi jobber med og håper å presentere noen nyheter snart, sa Holm til Byggmesteren.

Messe og Årsbeste

Fredag ettermiddag og lørdag var det leverandørenes produkter og nye løsninger som sto i sentrum. Hovedmessa på Trondheim Spektrum og minimessa på Britannia var gode møtesteder for medlemmene og leverandørene.

Lørdag kveld var det kåring av byggevarekjedens beste og faglig sterkeste forhandlere. Årets Bygger'n ble Bygger'n Stevnebø som hadde en solid omsetningsvekst i 2014. De er også Hiba-forhandler og har vist en meget positiv utvikling i hussalget.

Årets Servicepris gikk til Bygger'n K.J. Karlsen i Mo i Rana. Årets fagpris gikk til Bygger'n Selje, og Bosch ble kåret til Årets leverandør etter avstemning blant medlemmene.

Bygger'n Stevnebø ble årets beste i Bygger'n. Fra venstre Tormod Kolstad og Roy Valdernes fra Bygger'n Stevnebø og kjededirektør Christine Holm. (Foto: Bygger'n)

Fleksible og miljøriktige vinduer

GEN 36755

Gjennomtenkte løsninger som gir lang levetid og god bokomfort.

Våre vinduer er tilpasset alle moderne byggekrav, og leveres med U-verdi fra 0,6. Gilje eXtra er benevnelsen på vinduer og dører med moderne, stramt design og ekstra god isolasjonsevne. De fleste Gilje eXtra-produkter er svanemerket.

Våre vinduer produseres i tre for å tåle norske klimatiske forhold. Om ønskelig leveres alle våre vinduer med aluminiumsbekledning og selvrensende glass.

I Gilje er vi fleksible på det meste, bortsett fra kvaliteten.

GILJE
www.gilje.no

HER FINNER DU UAVHENGIG KONTROLLØR

Byggmesterforbundet har opprettet et søkbart register med foretak som utfører uavhengig kontroll.

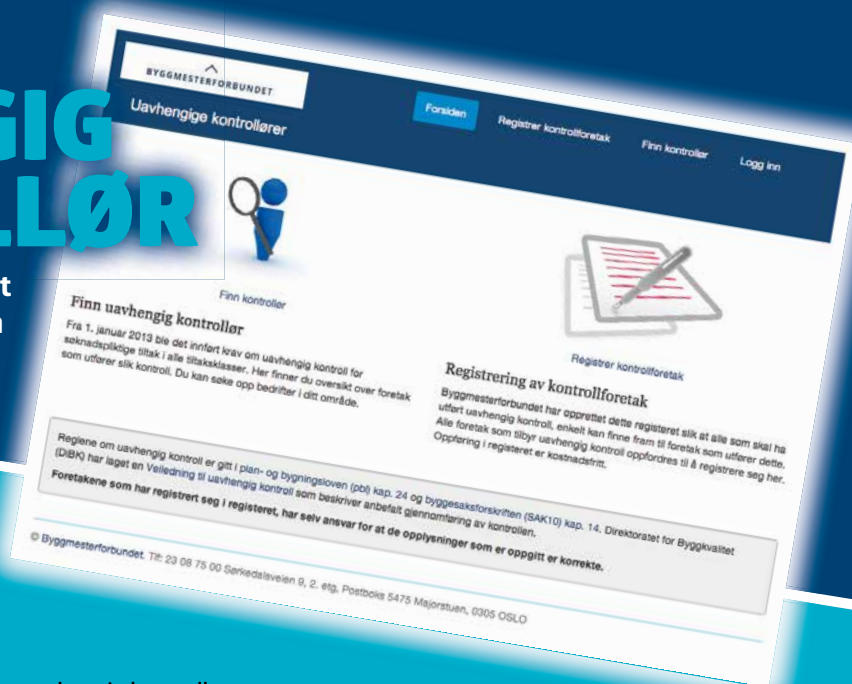
FINN KONTROLLØR

Alle som har behov for å få utført uavhengig kontroll, kan enkelt og raskt finne aktuelle kontrollforetak i sitt område.

REGISTRER KONTROLLFORETAK

Registeret er åpent for alle foretak som tilbyr uavhengig kontroll. Foretak som ønsker å benytte registeret som markedsføringskanal må selv registrere seg og sine tjenester i registeret. Oppfølgingen er uten kostnader.

BYGGMESTERFORBUNDET

Registeret finner du på
www.byggmesterforbundet.no

VIL FORLENGE STILLAS- OPPLÆRINGEN

Stillasbyggere må sannsynligvis gjennomgå lengre teoretisk og praktisk opplæring i framtida. Men detaljene i endringene er ikke fastsatt. Heller ikke tidspunktet for innføring.

AV **PER BJØRN LOTHERINGTON**
pbl@byggmesteren.as

I løpet av fjoråret lå det an til at nye krav til opplæring for stillasbyggere skulle innføres fra 1. januar i år, nå kan det i stedet bli fra 1. juli.

Antagelig er utsettelsen en fordel. Det kan bety at Arbeidstilsynet ikke vil gå så langt som foreslått i høringsnotatet som ble sendt ut i fjor vår.

Arbeid i høyden

Det er endringer i kapittel 17 «Arbeid i høyden» i «Forskrift om utførelse av arbeid» som blir foreslått endret.

I gjeldende forskrift stilles det nå krav til opplæring for stillasbyggere som skal bygge stillas mellom fem og ni meter. Kravet er minst seks måneder praksis i bedrift som bruker stillas samt 36 timer teoretisk og 72 timer praktisk opplæring.

For stillas under 5 meter er det ikke krav til opplæring.

Samme opplæring for alle

I høringsutkastet foreslo Arbeidstilsynet at det skulle innføres samme krav til opplæring for alle som skal bygge stillas opp til ni meter. Det skulle ikke gjøres forskjell som nå for stillasene som har lavere plattformgulv enn fem meter.

Ifølge forslaget skulle alle som bygger stillas opp til ni meter ha 15 timer teori og 15 timer praktisk opplæring og i tillegg 500 timer praksis som stillasbygger.

Urimelig praksiskrav

Særlig kravet om 500 timer praksis som stillasbygger, er vanskelig å oppfylle for den som bruker stillas som et verktøy og ikke driver utelukkende med stillasmontering.

Byggenæringens Landsforening (BNL) peker også i sin høringsuttalelse på at dette kravet er urimelig. Høringsuttalelsen sier videre at kravet om samme teoretiske og praktiske opplæring for alle stillashøyder under ni meter blir svært kostnadskrevenende. Mange i bransjen vil synes det er vanskelig å forstå behovet for så omfattende opplæring selv for de laveste stillasene, det kan svekke bedriftenes respekt for dette lovverket, poengterer BNL.

Tredelt opplæring

I stedet bør opplæringskravet deles i tre etter stillashøyde: Null til fem meter, fem til ni og over ni meter.

Ifølge BNLs forslag er det arbeidsgiver som skal sørge for at opplæring blir gitt i alle tre stillashøydene.

For den laveste stillashøyden foreslås det at opplæringen skal være tilpasset stillaset som skal brukes, og det sies ikke noe om opplæringsens varighet.

For høyder mellom fem og ni meter foreslås det en opplæring med inntil to dagers varighet.

For de høyeste stillasene foreslås det 36 timers opplæring samt praksis på seks måneder eller 500 timer i en virksomhet som bruker stillas.

Arbeidstilsynet har foreslått like omfattende opplæring for alle som skal bygge stillas opp til ni meters plattformhøyde, men kan kanskje endre syn etter motstand fra Byggenæringens Landsforening. (Illustrasjonsfoto: Instant Norge AS)

Partene diskuterer

Seniorrådgiver Janne Brenne i avdeling for lov og regelverk i Direktoratet for arbeidstilsynet er ordknapp når Byggmesteren spør om hva som skjer med forskriftsendringene. Forslaget har vært på høring, og direktoratet velger å ta en runde til med partene i arbeidslivet. Det skjer nå i februar.

ren spør om hva som skjer med forskriftsendringene. Forslaget har vært på høring, og direktoratet velger å ta en runde til med partene i arbeidslivet. Det skjer nå i februar.

Siden forskriftsendringen ikke ble innført fra 1. januar, vil neste naturlige dato være 1. juli. ☒

Høyt opp også i trappa

I trapper og på annet ujamnt underlag er det vanskelig å få stabile plattformer å jobbe på. Wibe ladders har utviklet ei profftrapp som kan være til hjelp.

Alle beina på den avanserte gardintrappa kan justeres individuelt. Dermed kan man få en stabil plassering og arbeide sikkert. Profftrappa finnes i både tre og fem trinns modeller. Ifølge leverandøren Hultafors, egner den minste seg i vanlige trapper, den største ved større høyder.

Alle fire beina kan forlenges, de på støttesida med så mye som 900 mm på tre trinnstrappa og 1.000 mm på den med fem trinn. Beina på trappesida kan forlenges med 390 mm. Alle bein har sklisikring.

Trappa har en stålplattform som er 320 mm bred i framkant og 430 mm dyp. Trinnene er 80 mm dype. Dette bidrar til at trappa blir en sikker arbeidsplass som er enkel å komme opp på, reklamerer leverandøren.

Topphylla er plassert i hofte-høyde for å gi bedre balanse. Sammen med profilen gir det økt sikkerhet fra tre sider.

Stillasprodusent med løfteutstyr

Alutec som i mer enn 40 år har levert Jamax stillaser til norsk byggebransje, utvider sortimentet til kran- og løfteutstyr for personer og varer.

Firmaet er blitt eneforhandler i Norge av de tyske Böcker-produktene. Det er tilhengermonterte kraner, byggeheiser, klatrestillaser og møbelheiser.

Tyske Böcker er etter mer enn 50 år ledende

produsent av kran- og løfteteknologi med eksport til over 30 land. Produktene har vært på det norske markedet under navnet Steinweg siden 1978 og Böcker fra 2008.

På nettsidene sier Alutec at Böcker er kjent for høy kvalitet, driftssikkerhet og lang levetid.

STILLASKURSET FORAN PC'EN

Nå trenger du ikke sitte i et klasserom for å ta stillasbrukerkurs og stillasmontørkurs. Instant Norge har hatt stor suksess med sine nettbaserte kurs.

Stillasmontørkurset er på 36 timer, mens brukerkurset går på én dag.

– For mange er det åpenbart en fordel at de kan ta kurset foran PC-en når de vil, sier markedssjef Carsten Jacobsen i Instant Norge.

Stillasleverandøren har tilbudt nett-

baserte kurs i et par-tre år og har hatt minst 1.500 deltakere på dem, flere hundre har tatt det omfattende montørkurset.

Presentasjoner og video

Kursene er lagt opp med presentasjoner, bilder, lyd og videoer.

Hvert kapittel avsluttes med en rekke spørsmål som må besvares riktig før man kan gå videre. Om deltakeren får for mange feil eller føler seg usikker, kan han gå tilbake for å gjennomgå på nytt det han måtte trenge å se nærmere på.

Ingen kvikk-fiks

Selv om kurset foregår på PC-en hjemme, er kravene like strenge som om det foregikk i et klasserom, understreker Jacobsen.

Deltakerne må følge med og ta notater underveis for å få med seg alt og forberede seg på kontrollspørsmålene som kommer.

Stillasmontørkurset er også krevende fordi det er så omfattende som 36 timer. Det er likevel en fordel at kurset kan gjennomføres utenom arbeidstid, og uten

ER IKKE ARBEID PÅ DETTE STILLASET FARLIG?

Arbeidstilsynet synes antagelig at arbeid på dette trestillaset ikke kunne medføre fare for liv og helse. Det tok i hvert fall to uker å følge opp tipset som var sendt inn med dette bildet.

Men da inspektøren kom, var det ikke folk å se, stillaset var tatt ned og arbeidet avsluttet, konkluderer avdelingsleder Cathrine Prahls Reusch i Arbeidstilsynet Østfold og Akershus.

– Alle tips tilsynet mottar, blir vurdert, og det reageres raskt om det kan være fare for liv og helse, forsikrer hun.

Avdelingslederen sier at Arbeidstilsynet Østfold og Akershus får omtrent 1.000 tips årlig. Anslagsvis handler to av tre tips om farlig arbeid i høyden eller sosial dumping.

En til fem dager

Hun anslår at gjennomsnittlig reaksjonstid for tips om mangelfullt stillas vil være mellom en og fem dager

– Vi har ikke inspektører som bare sitter og venter på å følge opp tips. Inspektørene er daglig ute på tilsyn, sier Reusch.

– Det vil alltid være slik at det fortløpende må foretas en vurdering av hvor vi

skal føre tilsyn, og planlagte tilsyn må også settes på vent, dersom det tipses om andre alvorligere forhold eller dersom det skjer alvorlige arbeidsulykker som må følges opp med ulykkestilsyn, sier hun.

Tipsing nytter

– Ja, det nytter å tipse Arbeidstilsynet, og vi vurderer alle tipsene vi får, forsikrer Reusch.

– *Må Arbeidstilsynet ta hensyn til privatlivets fred slik skattemyndighetene gjør?*

– Nei, så lenge det er arbeidstakere på området, skal vi reagere. Det er arbeidstakernes forhold vi skal følge med på. Om det er fritidsarbeid, naboer eller venner som jobber sammen på dugnad, stiller saken seg annerledes, forklarer hun.

Tipstjenesten

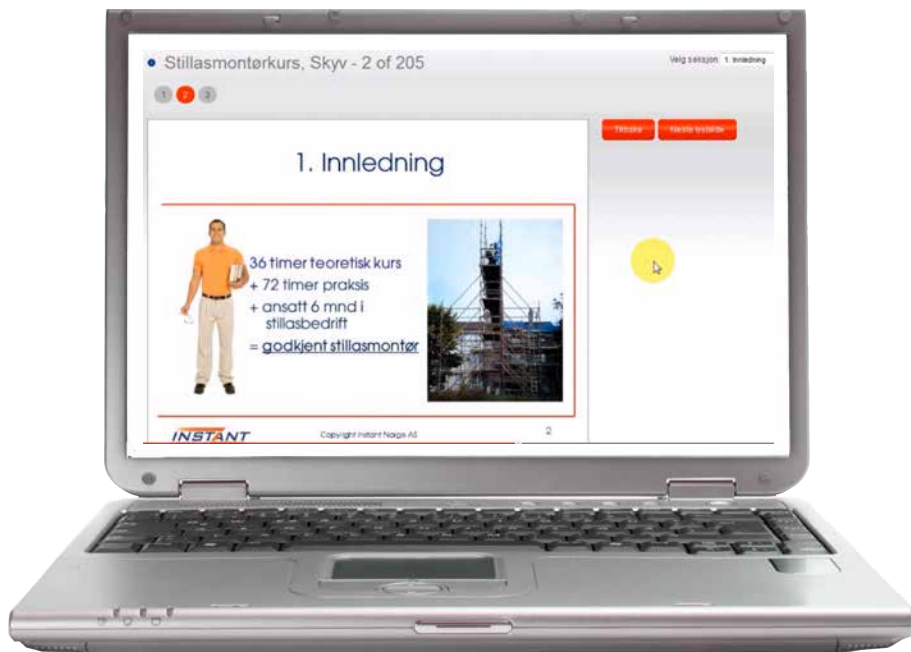
På arbeidstilsynets nettside ligger det to muligheter for å tipse arbeidstilsynet om

To uker etter at bildet av trestillaset ble tatt, var Arbeidstilsynets inspektør på plassen og konstaterte at jobben var fullført og det ikke var folk der.

«kritikkverdige forhold». Tips kan sendes som e-post eller ringes inn om det gjelder en hastesak.

Tipsmulighetene ligger under «kontakt oss» på www.arbeidstilsynet.no. ✉

Kursdeltakeren bestemmer selv tempoet i presentasjonene når kurset foregår på egen PC. (Skjerm bilde fra brukerkurs.no)

å måtte reise til et undervisningssted, poengter Jacobsen.

Han legger til at deltakerne kan velge om kursene skal foregå på norsk, polsk, litauisk eller engelsk.

Flervalgseksamen

Som i tradisjonelle klasseromskurs, avsluttes også denne typen kurs med en eksamen. Den gis i form av såkalte flervalgsoppgaver.

Det er rullende spørsmål og mange spørsmål har flere svaralternativer som kan se riktige ut. Poenget er at det ikke skal være mulig å gjette seg til løsningen. Man må kunne de enkelte emnene skikkelig.

Praksis må følge

Markedssjefen understreker at også kursdeltakere på nettkurs må tilfredsstille forskriftskravene om praksis etter fullførte teoretiske kurs. I gjeldende forskrifter heter det at stillasmonter for stillas med plattformgulv over 5 meter skal ha 72 timer praktisk øvelse med tre ulike stillas typer, og 6 måneder praksis i bedrift som bruker stillas.

Når både teorikurs og denne praksisen kan dokumenteres, kan stillasbygger-sertifikatet utstedes. ☒

NYE OPEL VIVARO

KLASSENS LAVESTE FORBRUK.

Nye Opel Vivaro med klassens laveste forbruk, mye utstyr og mange fordeler. Mer Opel – mer Premium. Pris fra kr 244.353,-. Ta kontakt med oss i dag for prøvekjøring. Prøv en Opel – Vinn en Opel.

opel.no

CO2 utslipp 155 g/km. Forbruk 0,59 l/mil. Gjelder blandet kjøring. Euro 5. Frakt og lev. omkost. Oslo inkludert i prisen. Avbildede biler kan ha ekstrautstyr. Importør Opel Norge AS. Leasing: Bilpris kr. 284.900,- (pris eks. frakt/levering). Engangsavgift: kr. 44.602,-. Forskudd: kr. 40.000,- eks. mva. Restverdi 48 mnd: 38% kr. 108.262,-. Rente: 4,95 %. Totalpris (leie 48 mnd., forskudd, frakt/levering og termingebyr) kr. 170.812,- eks. mva.

Wir leben Autos.

Kr 2.474,- pr/mnd. eks. mva.
Leieperiode: 48 mnd. 15.000 km pr. år.

Båret av 90 cm limtredragere

Fra stue og kjøkken i første etasje er det åpent opp til et galleri og soverom i andre etasje. (Foto: Espen Kronlund, Tømrermester Kjetil Eriksen AS)

Opp til 90 centimeters høyde måler byggeleder Mats Eriksen de største limtredragerne til. Konstruksjonen er produsert og montert av Timber AS.

OSLO: Store, åpne rom med stor takhøyde og overraskende og usedvanlige vindusplasseringer preger en ny enebolig i en eplehage på Nordstrand.

AV **DAG SOLBERG**
post@byggmesteren.as

Bærekonstruksjonen til eneboligen er produsert og montert av Timber AS i Vestfold, mens Tømrermester Kjetil Eriksen AS, Oslo, står for resten av utførelsen. Arkitekten bak er Thomas Liu i Atelier Oslo.

Alltid oppdaterte tegninger

– Dette huset er gjennomprosjektert fra arkitektens side. Han tegner ut med all nødvendig informasjon ned til minste detalj. Det er bra, for her er det mange løsninger som er annerledes enn de vi er vant til, forklarer tømrermester Kjetil Eriksen, som har hatt sønnen Mats Eriksen som byggeleder på prosjektet.

Huset er tegnet med SketchUp. All informasjon om prosjektet er lagret i en felles mappe som alle involverte har tilgang til via internett.

– Så fort det gjøres en endring på en tegning, blir nyeste versjon lagt i den aktuelle mappa, og tidligere versjon av samme detalj legges i arkivmappa. Dermed er vi sikre på at vi alltid har tilgang til den aktuelle versjonen av en tegning. Noen av dem skriver vi også ut og bruker ute på bygget, utdyper Eriksen. Han er tydelig imponert over teknologiens muligheter på dette området.

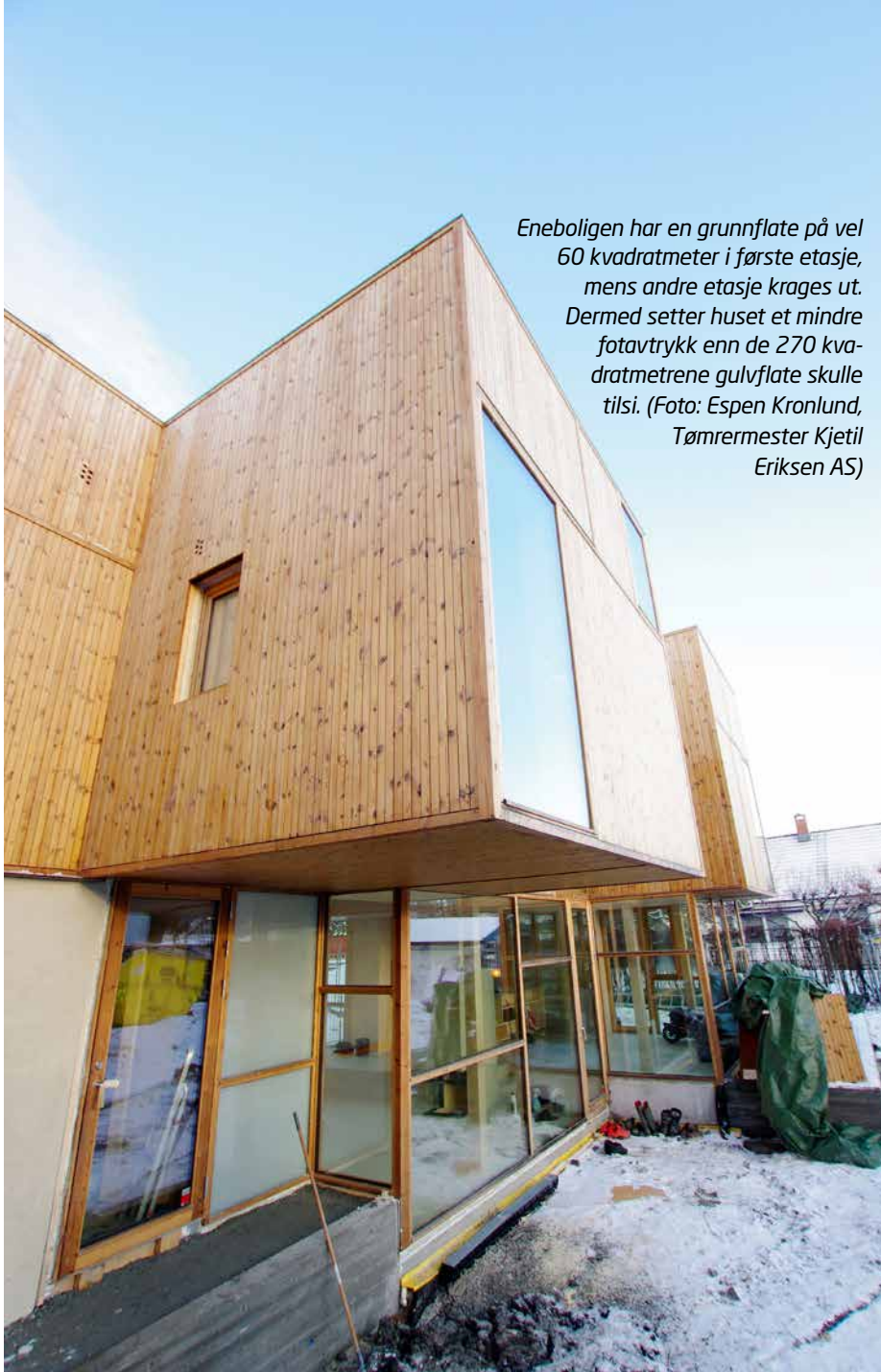
Helt ut i hjørnet

Byggverket har sine spesielle løsninger, som for eksempel noen av vindusplasseringene.

– Flere vinduer er plassert helt ut i hjørnet av huset, slik at vinduet faktisk dekker over enden av veggene det møter i hjørnet. Her isoleres det med to lag Sonoboard mot enden av vinduskarmen. Som isolasjon tilsvarer det omtrent 10 centimeter mineralull.

Eneboligen har en grunnflate på vel 60 kvadratmeter i første etasje, mens andre etasje krages ut. Dermed setter huset et mindre fotavtrykk enn de 270 kvadratmetrene gulvflate skulle tilsi. (Foto: Espen Kronlund, Tømrermester Kjetil Eriksen AS)

Bærekonstruksjonen ligger et par millimeter over gulvbordene.

Sonoboard er en spesialplate av et komposittmateriale bestående av polyuretan og glassfiber, med en tynn, hard, skrufast, termoplastisk overflate på begge sider. Platene er meget stabile, men likevel med lav vekt.

– Andre etasje av det totalt 270 kvadratmeter store huset er kledd utvendig med dansk, royalimpregnert furupanel. Også ytterdelen av vinduene er royalimpregnert, påpeker Kjetil Eriksen.

Enkelte av vinduene står så høyt på veggen at de stikker opp i takkonstruksjonen, noe som gir et unikt utsyn.

Ekspontert bærekonstruksjon

Innvendig har huset furupanel på veggene og på gulvet ligger det også furu. Panelbordene er lagt mellom alt av bærestolper og limtredragere, og selv i gulvet ligger bærebjerkene eksponert. De stikker noen få millimeter opp over gulvbordene.

Bærekonstruksjonen er spesiell med utstrakt bruk av limtredragere opp til 90 centimeter høye. Enkelte steder krager dragerne ut halvannen gang egen lengde, slik at det oppstår et sug oppover i motsatt ende på flere titalls tonn. Det hele er imidlertid nøye beregnet. Limtredragere

Vinduene er plassert helt inntil veggen fordi lyset spres bedre enn når de blir plassert midt på veggen.

og bærestolper er sammenføyd med innfelte stålbeslag som tåler kreftene som oppstår her.

Midt i huset er gulvet nedsenket til samme nivå som terrenget utenfor. Over dette området er det åpent opp til andre etasje, som framstår som en messanine-etasje. Fra andre etasje er det trapp opp til en takterrasse med sedumgrønt dekke.

Godt samspill hele veien

– Eneboligen er bygd med en såkalt samspillskontrakt, og vi har virkelig hatt et godt samspill helt fra før vi inngikk kontrakt og til overlevering, sier Kjetil Eriksen.

Han mener samspillskontrakten gir tømrmesteren mulighet til å bidra med sin kompetanse til å utvikle gode løsninger.

– Vi sier byggherren får mye for pengene uten nødvendigvis at det er til laveste pris, poengterer Eriksen.

Fornøyd tiltakshaver

– Vi er svært godt fornøyd med huset og synes alle parter har gjort sitt for at resultatet skal bli det beste, sier tiltakshaveren Joakim Lie.

– Både arkitekt og entreprenør har gjort fantastisk gode jobber her og struktet seg langt for å få til dette fine huset, fortsetter Lie.

– De har vært grundige i alt de har gjort, og forklart oss hva de måtte gjøre og hva det ville føre til. Vi har hatt med dyktige håndverkere å gjøre som også har sørget for at finishen er blitt veldig bra. Det er jo vi som skal bo i huset, opptatt av. Håndverkerne har bidratt til en fornyet respekt for tømmerfaget, konkluderer tiltakshaveren. ☒

Mikkel Bøe og Johan Wilhelm Schioldborg gjør en finpuss på et stykke av platene ved ett av vinduene.

Utenfra synes konstruksjonen godt slik vinduet er lagt helt ut i hjørnet og opp mot taket.

FAKTA

PARELIUS-VEIEN 3, OSLO

Enebolig overlevert i desember 2014 etter ca 1 års byggetid.

Tegnet av Thomas Liu, Atelier Oslo.

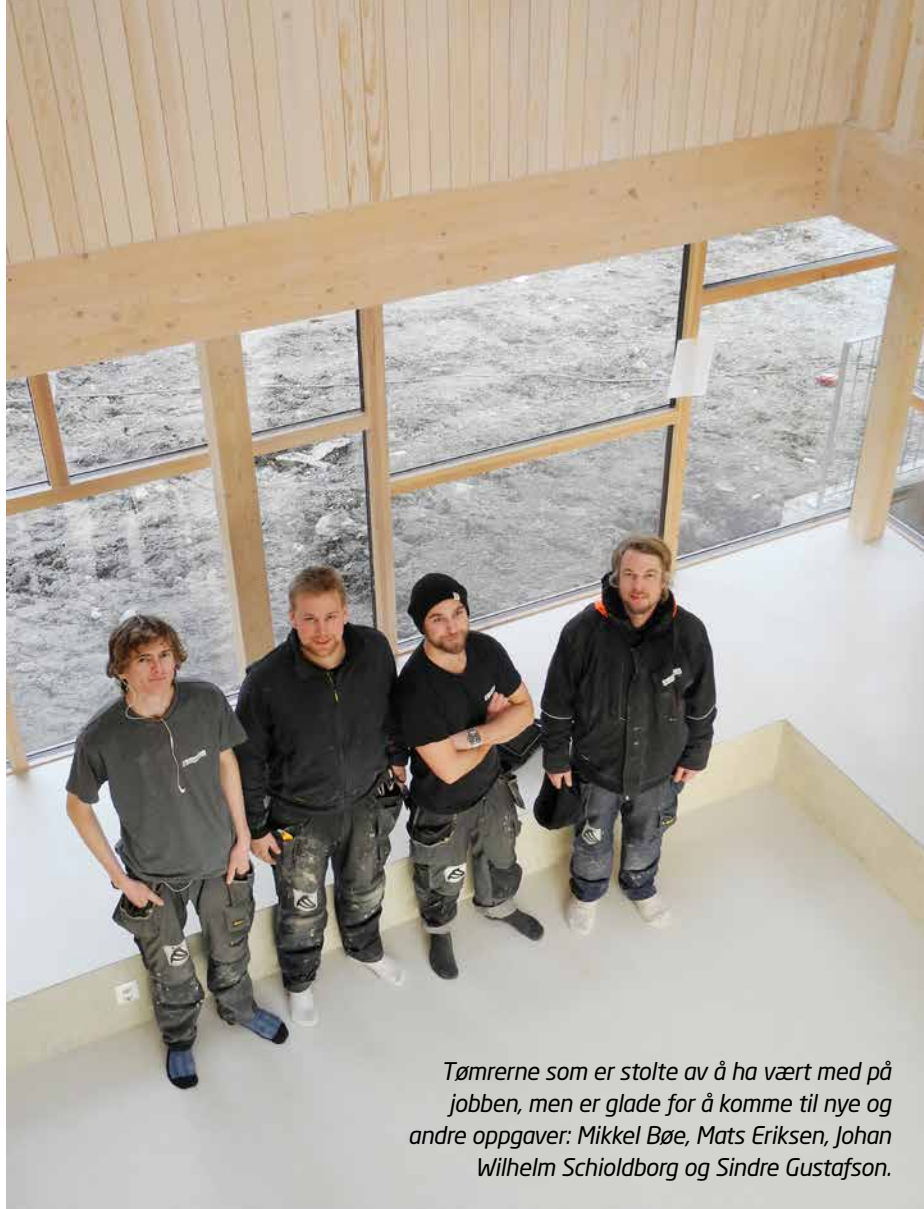
Limtrekonstruksjon produsert og

montert av Timber AS, Tønsberg.

Øvrige tømmerarbeider: Tømrmester Kjetil Eriksen AS, Oslo.

TØMRERMESTER KJETIL ERIKSEN AS, OSLO

Etablert av Kjetil Eriksen i 1982, aksjeselskap fra 1998. Eies og drives av tømrmestrene Kjetil Eriksen, Espen Kronlund og Mats Eriksen. Bygger nytt, restaurerer og rehabiliterer. 20 ansatte. Marked i Oslo og omkringliggende kommuner.

Tømrerne som er stolte av å ha vært med på jobben, men er glade for å komme til nye og andre oppgaver: Mikkel Bøe, Mats Eriksen, Johan Wilhelm Schioldborg og Sindre Gustafson.

Tømrerne satt på prøve i nøyaktighet og tålmodighet

Resultatet er blitt veldig bra, enebolig alle er stolte av å ha vært med på. Men det ble en tålmodighetsprøve - og en prøve i nøyaktighet.

AV **PER BJØRN LOTHERINGTON**
pbl@byggmesteren.as

– Det meste har tatt lengre tid enn vanlig. Bare den utvendige kledningen brukte vi seks uker på, mens vi normalt kler et hus på tre uker, sier byggeplassleder Mats Eriksen.

Han har hatt med seg tre andre tøm-

rere hele tida, og da overlevering skulle skje rett før jul, så alle fram til å bli ferdige.

– Nøyaktighet og det å lese tegninger, er noe vi har lært oss her. Alt har vært tegnet i detalj, så det har vært nok å konferere med tegningene om vi skulle lure på noe, sier de tre tømrerne, Johan Wilhelm Schioldborg, Mikkel Bøe og Sindre Gustafsen.

– Nøyaktigheten har vært som i møbelsnekring, poengterer Mats Eriksen. – Vi har også måttet ta ekstra hensyn underveis fordi deler av konstruksjonen skulle være synlig. Riper eller hakk som kunne oppstå, ville vi aldri få bort. De mest utsatte delene måtte derfor kles midlertidig

inn med sponplater for å unngå skader på overflatene.

Store vinduer rett inn

– Huset preges av uvante løsninger, men det spesielle har hatt forklarlige årsaker. Derfor har de også vært lettere å forholde seg til, framhever byggeplasslederen.

Store vinduer som står ytterst i konstruksjonen, er det første man legger merke til.

Særlig vinduene i stua i første etasje, ble en utfordring for tømrerne.

Vinduene ble levert i ramme og veide 320 kg hver. De skulle settes inn i konstruksjonen der det ikke var noe, ikke en eneste stender, å justere med.

Men det gikk!

Eriksen forteller at det trengtes atskillig mannekraft, et par ekstra kolleger måtte kalles inn til løftingen. Til å hjelpe seg hadde de ellers bare et par to hjuls traller. Kran var ikke mulig å komme til med.

Oppriss av alle veggene

Det innvendige panelet er løst på uvant måte. Arkitekten la fram oppriss av hver eneste vegg, som viste hvordan panelbordene skulle legges. Listene mellom feltene med 67 mm breie panelbord, har varierende bredder fra seks til 14 cm. Det gjorde at alt gikk opp, uten noen tilskjæring.

– Dette var en annen måte å tenke på for oss, men med så detaljerte tegninger, fikk vi også en lettere jobb, konstaterer Mats Eriksen.

Utvendig kledning skulle også se ut som den innvendige. Der er det imidlertid frest spor i breiere panelbord for å gi samme inntrykk. ☒

Les mer i Byggmesteren i mars:

Arkitekten:

Stort hus med lite fotavtrykk

Timber AS:

Utfordrende konstruksjon

Kjetil Eriksen:

Bedre med samspill enn laveste pris

Ny landsby bygges i tre

IVELAND, AUST-AGDER: En godt planlagt stedsutvikling skal gi innlandskommunen Iveland en ny landsby som kommer til å tiltrekke seg både innbyggere og besøkende.

AV **STEIN BAY STYRVOLD**
post@byggmesteren.as

Den lille landsbyen tar form etter hvert som boliger og næringsbygg er ferdig bygd og blir tatt i bruk. Den bygges på et 6,5 mål stort område i Birketveit, det naturlige sentrum i kommu-

nen. Arkitektfirmaet Ola Roald i Tønsberg vant anbudskonkurransen om utformingen. Byggmester Jørgen Dovland AS står for hele utbyggingen i tett samarbeid med kommunen.

I alt blir det 38 boliger i den lille landsbyen. I tillegg blir det næringsbygg med butikker, kafé og bibliotek. Bygningene preges av tre i fasader og konstruksjon.

– En av forutsetningene for prosjektet var at det skulle bygges med massivtre, forteller Øyvind Dovland som er daglig leder i utbyggerfirmaet.

– Generelt sett har det vært utfordrende. For oss var massivtre en ny byggemåte. Vi bygger uten plast i veggene, og bare det er banebrytende, mener han.

Massivtre gir mer trivsel og er godt for helsen, fastslår han, men kvadratmeterprisen blir noe høyere. Dovland anslår ca. 10 prosent høyere.

Byggmester Øyvind Dovland (t.v.) AS og prosjektleder Egil Mølland fra Iveland kommune foran næringsbygget som har åtte leiligheter på toppen.

Omfanget på dette prosjektet er en utfordring for firmaet med 15 ansatte. Prosjektet er det desidert største de har hatt.

Massivtreelementene leveres fra Østerrike. Binderholz fikk oppdraget i konkurranse med flere leverandører.

Godt samarbeid med kommunen

Byggmester Øyvind Dovland framhever at samarbeidet med Iveland kommune er svært godt. Det er god dialog og tillit mellom kommunen og byggmesterfirmaet.

Firmaet ble tilbudt å bygge ut prosjektet, og kommunen bekoster grunnarbeider, infrastruktur og garasjeanlegg. Også dette ble utført av Jørgen Dovland AS. Kommunens utlegg for arbeidene, totalt 11,5 millioner kroner, blir betalt tilbake etter hvert som boligene blir solgt.

Det var den løsningen som bidro til at byggmesterfirmaet ville satse på prosjektet.

Dovland sier at utbyggingen gir firmaet god markedsføring om alt lykkes. Stedsutviklingsprosjektet er unikt lokalt og nasjonalt.

FAKTA

BYGGMESTER JØRGEN DOVLAND AS, KRISTIANSAND

Etablert i 1960 av Jørgen Dovland med tre ansatte. Ble aksjeselskap og overtatt av sønnen, Øyvind Dovland, og Rune Fossli, i 2000. Begge er byggmestre. 15 ansatte. Marked i Kristiansand og omegn. 48 millioner i samlet omsetning i byggmester – og eiendomsselskap i 2013. Kjøper tomter og bygger boliger som selges nøkkelferdige.

TETTSTEDS- UTVIKLING I IVELAND KOMMUNE

Iveland kommune inviterte til parallele oppdrag for nærmere detaljplanlegging av Sentrumstomta i Birketveit som er ca. 6,5 mål med tiliggende område. Ola Roald AS vant parallelloppdraget med sitt forslag «Åkle». Prosjektet skal skape et stoppested for reisende, et møtested for innbyggerne, og være et godt bormiljø. Det skal også gjøre etablering av næringsvirksomhet lettere. Kommunen håper at flere vil bo i landsbyen samtidig som 160 omkringliggende boligtomter blir mer attraktive. Den regner med å begrense utflytting samtidig som flere eneboliger kommer for salg. Åkle består av 38 boliger og et næringsbygg, åtte av leilighetene ligger på toppen av et næringsbygg. Boligene er på mellom 58 og 90 m². Byggestart var i 2012, og hele prosjektet med boliger, uteområder, park etc. beregnes ferdigstilt mot slutten av 2017.

Arkitekt Ola Roalds perspektivskisse som viser hvordan landsbyen skal bli når den er ferdig utbygd med boliger og næringsbygg rundt et torg. Næringsbygget med åtte leiligheter som allerede er tatt i bruk, ligger til høyre i bildet. Bygg med 30 boliger på venstre side. (Illustrasjon: Arkitekt Ola Roald AS)

Leilighetene har stue og kjøkkenkrok i kombinasjon. Denne boligen har høy takhøyde med hems øverst.

Ved inngangene til de åtte leilighetene er det laget et overbygg i midten som er praktisk for beboerne når det regner. I hver ende vil det være solrikt uten tak.

Her skal de neste seks leilighetene bygges over tre etasjer. Disse får fin utsikt mot vannet i bakgrunnen, forteller byggmester Øyvind Dovland.

Næring på bakkeplan

Næringsbygget med åtte ferdige leiligheter på toppen har allerede gitt ringvirkninger. I løpet av høsten ble det etablert dagligvare- og interiørbutikk samt kafe i bygget. I slutten av november var biblioteket på plass på samme flate på bakkeplan.

Spesialisert på nye boliger

Byggmesterfirmaet har de siste åra spesialisert seg på å kjøpe opp tomter for å prosjektere og bygge boliger som selges nøkkelferdige.

Det siste året har vært stille bortsett fra aktiviteten i Iveland. I Kristiansand er markedet preget av stillstand i nybygging fordi det fortsatt er mange usolgte boliger. Enkelte bygger uten fortjeneste eller med tap, mener Dovland.

Han berømmer likevel Kristiansand kommune for å være flink til å legge ut tomter.

I Iveland er det derimot ingen konkurranse fordi det ikke finnes andre tilbud av leiligheter enn de byggmesterfirmaet bygger.

Dovlands største prosjekt

– Dette prosjektet er det aller største vi har hatt. Vi utfører også mindre arbeider, men oppsøker dem ikke, sier byggmesteren. Sammen med Byggmester Rune Fosli overtok han firmaet etter faren for 15 år siden. Etter å ha vært oppe i 19 ansatte, har de nå funnet ut at 14-15 ansatte er passe. Fosli følger opp byggeplassene, mens Dovland driver administrasjonen og regner anbud. ☒

Den lyse og trivelige trappeoppgangen til de åtte leilighetene på toppen av næringsbygget er bygd med massivtre.

Senterønske fra innbyggerne

IVELAND: Kommunen ønsket seg flere innbyggere. Kommunens innbyggere ønsket seg et sentrum på tettstedet Birketveit. De to ønskene ligger bak stedsutviklingsprosjektet Åkle.

Prosjektleder Egil Mølland i Iveland kommune forklarer at senteret var så sterkt ønsket at kommunen ikke fikk en eneste klage gjennom hele prosessen.

– Tomta har ligget her i 20 år. Befolkningen ønsket å trekke inn litt mer urbane kvaliteter i et sentrum som til nå har vært spredt. Nå har vi fått et oppdatert handelssenter med dagligvare, kafé og interiørbutikk, sier Mølland.

For å være sikker på at ingen naboer hadde noen innvendinger, ble alle i området kontaktet personlig. Selv de som mister utsikt til vannet, ønsket å få næringsbygg og boliger.

Han opplyser at kommunen opparbeidet tomten med infrastruktur og parkeringskjeller for 24 biler til en kostnad på 11,5 millioner kroner.

Kommunen leier

– Kommunen leier hele første etasje for framleie i 15 år for 1 million kroner per år. Vi tar den største regningen selv for å få dette til. Det er viktig å lytte til befolkningen. Nå har vi fått et bygg i sentrum for all framtid, sier Egil Mølland.

Næringsbygget kostet 28 millioner kroner inkludert de åtte leilighetene på toppen. Dette beløpet er lagt ut av Byggmester Jørgen Dovland AS.

Vil videreutvikle

– Vi har planer om å videreutvikle prosjektet fordi folk ønsker å bo i gangavstand til sentrum. Målet er å utvikle i alt 100 boenheter i tillegg til de 38 som nå er planlagt.

Konklusjonen så langt er at befolkning og politikere har mange positive reaksjoner og er fornøyde med stedsutviklingsprosjektet Åkle.

– Senteret blir brukt, og i slutten av

november åpnet biblioteket like ved kafeen. Vi håper på stabile næringsaktiviteter her over tid, sier han.

Enormt med arbeid

Mølland legger ikke skjul på at det har vært enormt med arbeid. Han kaller det nybrottsarbeid, men poengterer at det er verdt strevet fordi politikerne ville gjennomføre planene. Kommunen vil sikre

at næringsbedriftene har råd til å drive sin virksomhet.

– Hele vår motivasjon er å få flere innbyggere. Dette prosjektet vil gi oss 100 nye og en økning i rammetilskudd på mellom 3 og 5 millioner kroner, sier Mølland.

Øke til 1.500 innbyggere

Målet er 1.500 innbyggere. I dag har kommunen vel 1.300. Innbyggerne er fornøyde på grunn av kort avstand til politikerne. Men mangel på leiligheter gjør at folk flytter ut av kommunen.

– Nå vil de kunne bli boende her. Det er det viktigste for oss, avslutter Egil Mølland. ☒

«Motivasjonen vår er å få flere innbyggere.»

Egil Mølland, prosjektleder

FAKTA

IVELAND KOMMUNE, AUST-AGDER

Grenser til kommunene Vennesla (Vest-Agder), Evje og Hornnes og Birkenes kommune. Ligger 45 km fra Kristiansand og 80 km fra Arendal. 1.314 innbyggere, areal på 260 km². Spredt bosetting og tre mindre tettsteder. Internasjonalt kjent for sine store mineralrikdommer. Over 100 forskjellige mineraler er funnet her, til dels svært sjeldne. (Kilde: Iveland kommunes hjemmeside)

Woody15 på sin første plass i Nordmarka sommeren 2014.
(Foto: Jonas Adolfsen)

AV **CHRISTOPHER KUNØE**
ck@byggmesteren.as

For Byggmester André Lie fra Fredrikstad Trebygg har møtet med Woody 15, den lille hytta til arkitekt Marianne Borge, vært lærerikt.

– Dette er første gangen vi er med på noe som dette. Vi kjente Marianne fra andre prosjekter, så da hun tok kontakt, ville vi være med og lære noe nytt. Dette er jo et morsomt prosjekt og det er interessant å se hva vi kan forbedre til neste prosjekt, sier Lie til Byggmesteren.

– Vi ser jo at dette representerer nye muligheter siden området vi arbeider i passer godt for denne type hytter. Her ute er det strenge krav til hyttestørrelser og små tomter, og med Woody kan du også kombinere flere hytter for å sette dem sammen til en større, forteller han.

– *Hva synes andre byggmestere om Woody?*

– Det er flere som vil vite mer. Vi er en gjeng som snart skal ut og titte på den sammen. For oss er det jo viktig med et produkt du kan vise fram, for jeg tror ikke det er mange som vet hva dette egentlig er. Så om én kommer og vil bygge en massivhytte – da har vi en å vise dem her, sier byggmesteren.

En ny hyttekategori?

Arkitekt Marianne Borge tror at markedet for små, bærekraftige hytter kommer.

En trillebår med byggeavfall er alt som ble til overs.

LES MER PÅ NETT:
WWW.BYGGMESTEREN.AS

På Byggmesteren nettsider kan du lese mer om Woody15 og Borges ønske om å skape etterspørsel etter norsk massivtre.

Så liten at alle ser den

På noen dager er den helnorske hytta i massivtre klar til bruk og besøk på gården ved Fredrikstad.

Lufteventiler med brannmotstand

Hindrer brannspredning

Securos passive FB-ventiler sørger for nødvendig lufting samtidig som de momentant blokkerer for spredning av brann. Ventilene krever ingen aktivering og har ingen detektorer eller bevegelige deler. Ventilene leveres med brannklasse EI30, EI60 og EI90.

Takfotventil
Brannsikker lufting
av loft og tak

Overstrømsventil
Til gjennomføringer i
brannklassifiserte
vegger inne og ute

Hulromsventil
Ventilert brannstopp
for hulrom bak utlekket
kledning og i spalter eks.
i raft

Luftelukeventil
For lufting i fasader
med brannkrav
eks. svalgang

SECURO
www.securo.no

Securo as • Neptunveien 6 • 7652 Verdal
Norge • tel +47 99 41 90 00
• fax +47 74 60 29 85 • post@securo.no

WOW Relame AS

 Bostik
smart adhesives

Lagt gulv blir liggende!

MARKEDETS STERKESTE GULVLIM ER GJORT FOR Å BLI GAMMELT.

Allerede i 1985 lanserte Bostik det første løsemiddelfrie gulvlimet. De siste 30 års utvikling har gjort Bostik til markedets mest moderne innen lim. Sammenlignet med andre produkter på markedet har vårt sortiment av gulvlim høy teknisk og et miljømessig forsprang. Med Bostik's produkter leveres jobb av høyeste kvalitet med utrolig lang holdbarhet. Les mer på www.bostik.no

– Mange unge kvier seg for store hytter som trenger mye vedlikehold, de vil ha bruksbygg som er økonomiske og gjerne laget av kortreiste materialer, sier hun.

En gjennomsnittshytte brukes 17 dager i året, så for noen av disse kan man jenke kravene til bokvaliteten – som med denne uisolerte hytta. Men ovnen varmer den fort opp når den skal brukes.

– Samtidig er Woody også et bygg som går litt ut over hyttekategorien. Den kan brukes i flere sammenhenger, og det er opp til kundene om de vil ha den i massivtre eller bindingsverk, sier arkitekten.

Romfølelsen inne i Woody15 er overraskende. De solide veggene i massivtre og takhøyden gir en følelse av trygghet. Her er det god plass og trivelig. Borges plassering av de 29 elementene er et puslespill som ivaretar det estetiske og det rasjonelle.

– Har du vurdert større utgaver av Woody i massivtre?

– Neste mål er å få opp en Woody35 i massivtre. Jeg er i gang med å utvikle tegninger og modeller for denne størrelsen. Fortsatt er det mest naturlig for kundene å velge bindingsverk, men noen er nysgjerrige på nye løsninger.

– Det er en pilothytte som står her nå. Veggene og konstruksjonen er industrielt produsert for å gjøre det mest mulig rasjonelt. Selv panelet fra Begna bruk er et nytt produkt som testes, sier Borge. ☒

Byggmester André Lie, Marianne Borge og gårdeier Marcel Bjerknes.

– Vi synes konseptet er fint. Det er morsomt å se oppbyggingen av elementene og hvor fort hytta kommer opp, sier Lie. (Foto: Marianne Borge)

– Kledningen er håndverket på denne hytta.

TØMREREN

**Toårig laftekurs
for fagfolk**

Trekonstruksjon redder tårnet i steinkirka

Den 150 år gamle kirka på Tjøme i Vestfold har nå fått ny bæring i tårnet, - det var på høy tid, sier byggmester og rådgiver Frank Berg.

AV TOM BRODIN
post@byggmesteren.as

– Kirkeklokkene og «fjerdeetasjen» i kirketårnet som bærer dem, ville nok ikke deiset gjennom etasjene i én raus. Men jammen var

det på tide å gjøre noe, for råteskadene var alvorlige, sier Berg.

Han har vært rådgiver for arbeidene med å skape ny bæring i tårnet på Tjøme kirke. Nå vil den trolig vare i århundrer.

Årsaken til problemene var vind og regn fra sør, som luka ikke klarte å stoppe. Dermed var denne metertjukke steinmuren i kirketårnet konstant våt, og fuktigheten forplantet seg til de bærende konstruksjonene.

Tenker langt fram i tid

Andre- og tredjeetasjen ble holdt oppe av

kraftige bjelker, som stakk godt inn i de nesten 150 år gamle murene i tårnet. Men da bæringen så ut til å kunne svikte, slo kirkegårdsarbeider og vaktmester Odd Steen Hanssen og kirkeverge Brooke Bakken alarm.

Hun tok kontakt med byggmester Frank Berg, som driver med rådgiving innenfor byggfaget, og som blir mye brukt når verneverdige bygninger trenger restaurering.

– Råteskadene var verre enn jeg hadde fryktet på forhånd, opplyser han.

– Og for at de samme problemene ikke skulle dukke opp igjen om 50 eller 100 år,

Kirkeverge Brooke Bakken, byggmester Ole Dahl, rådgiver Frank Berg og vaktmester Odd Steen Hanssen er svært fornøyd med at råteskaden i Tjøme kirke er fjernet og at kirketårnet er sikret for lang, lang tid framover.

måtte vi tenke helt nytt og annerledes og prøve å komme unna hele fuktproblematikken, forklarer han.

– Samtidig måtte vi finne løsninger som Riksantikvaren kunne godta.

Ikke i kontakt med muren

Frank Berg vurderte bæringen i førsteetasjen, det vil si over våpenhuset, som solid nok til å tåle tyngden videre oppover i tårnet.

– Så kom jeg til at det mest fornuftige var å lage to store rammer, ei i hver av de to neste etasjene, til å holde resten av konstruksjonen på plass, forteller han.

For ikke å utsette materialene for råtne, er det noen centimeters klaring fra den utsatte murveggen mot sør.

«Pinnene» til Frank

Det er noen enorme dimensjoner over bjelkene i de to rammene.

– De skal bære en stor tyngde, så da ☐

Den ene av de fire kirkeklokkene i kirka. Til sammen er de en betydelig belastning på konstruksjonen nedover i kirketårnet.

Tjøme kirke er i nygotisk stil, bygd med den lokale bergarten larvikitt med detaljer i teglstein. (Foto: Frank Berg)

må det være solide saker, konkluderer Berg og opplyser at det er solid malmfuru på 20 ganger 30 centimeter.

– Populært kalt «pinnene» til Frank, sier han og gliser.

– Ja, de var ikke gode å få opp trappene, supplerer byggmester Ole Dahl, som utførte jobben. Én ting var at bjelkene veide bortimot hundre kilo hver, men det var verre at det er så svingete og trangt å komme opp i tårnet. Med fire sterke mannfolk gikk det.

– Vel inne i rommet der ramma skulle settes opp, måtte vi bruke kjedetalje for å heise opp bjelken (reima) som dannet bæring under etasjeskillet, og så jekke opp sidestolpene som var nøyaktig kuttet. Alt ble festet med lange syrefaste stålskruer som ble plugget tilslutt.

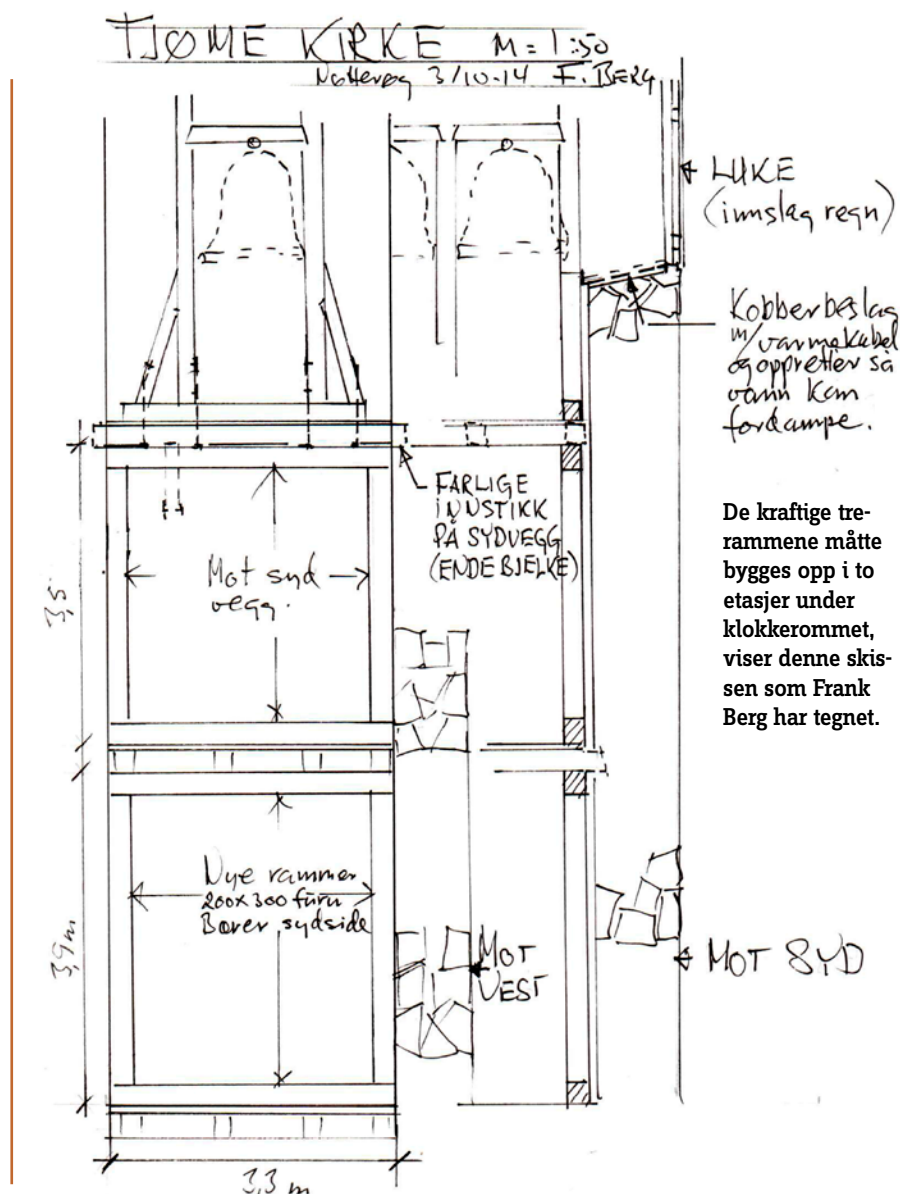
Fjerner årsaken til råteskaden

Riktig nok er ikke de bærende rammene i direkte kontakt med muren, slik at råtefaren allerede i utgangspunktet er sterkt redusert. Berg vurderte det likevel slik at det var om å gjøre å redusere fuktplagene til et minimum.

– Jeg rådet til å få laget et kobberkar til å samle opp vannet som driver inn gjennom luka, forklarer han.

Siden det kan renne over, er heller ikke det nok. Så da måtte det hyres inn en elektriker også, som monterte både et varmeelement og en føler, som starter denne når det blir vann i karet.

Med andre ord, nå bør klokketårnet være sikret for veldig mange år framover. ☒

Regnvannet som driver inn gjennom den søndre luka, blir nå samlet opp i et kobberkar. Et elektrisk varmeelement slår seg på automatisk og damper bort vannet.

Den nye konstruksjonen består av furubjelker på 20 ganger 30 centimeter.

Mitsubishi L200 4WD

L200 Double Cab

Pris fra utrolige kr

310.000,-*

MC NORWAY LTD

Arbeidsjern til riktig pris.

Mitsubishi L200 har styrke og egenskaper som gjør dette til den perfekte pickup for krevende norske forhold. L200 har 178 hk/400 Nm, inntil 3 tonn tilhengervekt, stabilitetskontroll, traction control, regnsensor, cruise control, skinnseter, oppvarmede speil, høydejusterbart fører sete, kjørecomputer, og mye mer. L200 leveres som 2-dørs Club Cab og 4-dørs Double Cab.

L200 4WD Club Cab fra kr **293.700,-*** L200 4WD Double Cab fra kr **310.000,-***
Ta kontakt med nærmeste forhandler for å avtale prøvekjøring.

FOR NÆRMESTE FORHANDLER RING 23 37 61 00 *Veil. pris pr. 01.01.2015 levert Drammen inkl. mva og leveringsomkostninger. Frakt til forhandler utenfor Drammen og årsavgift kommer i tillegg. Forbruk: 8,6 l/100 km variert kjøring. CO₂-utslipp: 227 g/km. Utstyrsdetaljer kan avvike fra standard. Med forbehold om trykkfeil.

Mitsubishi.youdrive.

Innfestingene ble gjort og nødvendige tester utført, mens sjakta ennå lå på bakken.

Raskere og billigere med heissjakt i massivtre

Heissjakt i massivtre er mer rasjonelt og billigere enn sjakter i stål eller betong.

AV PER BJØRN LOTHERINGTON
pbl@byggmesteren.as

Det erfarte Eskil Ørdal i Mesterbygg Innhered sist sommer. Da satte de opp et leilighetsbygg med 10 enheter på Elberg i Levan-ger, og prøvde der heissjakt i massivtre for første gang. Resultatet er de fornøyd med.

Slapp stillas

– Elementene ble skrudd sammen i hjørnene til en hel sjakt, ennå mens heissjakt lå på bakken, forteller Ørdal.

Alle innfestinger i toppen av heissjakt ble montert og testet mens sjakta lå nede. Andre arbeider, også selve heismontasjen,

fikk vi til uten å måtte sette opp stillaser.

Heller ikke heismontør og heiskontrolløren hadde vært med på å montere og kontrollere heissjakter i tre før, men også de var fornøyd med resultatet, forteller Ørdal.

Heismontørene skjøt av at sjakta var veldig rett, og enkel å montere deres skinner i.

Omtrent halv pris

Sjakt i massivtre ble en god del rimeligere enn betongsjakt, mener Ørdal. Han anslår prisen til omtrent det halve av tilsvarende i betong.

Så lenge sjaktene ikke er høyere enn 15 meter, er massivtre den beste løsningen, konkluderer han.

– Er det høyere sjakter, kan ikke elementene fraktes i én lengde. Da vil sjakter som støpes i betong, være det mest rasjonelle, mener han.

Sjakt kom greit på plass i bygget.
(Begge bilder: Eskil Ørdal)

Som tjukk finer

Massivtreelementene er som tjukk finer. Den er bygd opp av plank på 2-5 cm tykkelse som er krysslågt og limt sammen som en tjukk finerplate. Elementene kan ha ulik tykkelse. Her ble det brukt 100 mm, forteller Ørdal.

Elementene er levert fra firmaet Fjøs-innredninger, som importerer dem fra Østerrike.

Ikke breit nok i limtre

– Også norske produsenter leverer elementer av limtre som kan brukes til heissjakter. Men så vidt jeg vet, leverer de ikke så breie elementer at det klarer seg med ett element til ei heisside. Derfor ville dette blitt mer krevende å montere sammen, forklarer Ørdal. ☒

GÅ IKKE GLIPP AV BLADET

**BESTILL DITT EGET
ABONNEMENT PÅ
BYGGMESTEREN!**

JA, TAKK! Jeg bestiller ____ stk
abonnement til kroner 580,- pr. stk.

Firma: _____

Navn: _____

Adresse: _____

Postnummer: _____

Poststed: _____

Telefon: _____

E-post: _____

Klipp ut kupongen og putt den i posten. Porto er allerede betalt.

Du kan også ringe: 23 08 75 78 eller sende e-post til: post@byggmesteren.as

Adressaten betaler
for sending i Norge

Distribueres av
Posten Norge

BYGGMESTEREN

BYGGFORLAGET AS

Svarsending 2132

0091 Oslo

Vg2-elev Tor Kristian Knudsen sørger for at laftestokken kommer nøyaktig på plass i lafteknuten.

Toårig laftekurs for fagfolk

Tømrer Lars Nicolai Løvdal fra Sollie Bygg AS i Risør synes en må lære lafting fordi det er en så viktig del av tømrerfaget.

Restaureringsekspert Anders Dalseg, Setesdalsmuseet, og sivilarkitekt Ane Gunnhild Uleberg, Aust-Agder Bygningsvern-senter, er ansvarlige for kurset.

Åtte tømrere lærer lafting i løpet av et samlingsbasert laftekurs som går over to år i Valle i Setesdal. De skal være med på å demontere, restaurere og sette opp igjen et 200 år gammelt hus.

AV **STEIN BAY STYRVOLD**
post@byggmesteren.as

Kurset arrangeres av Bygningvernssenteret i Aust-Agder med restaureringseksperter Anders Dalseg som kursholder. Det er samlingsbasert og skal gjennomføres som en restaurering av et lite hus på husmannsplassen Slengen. Huset har stått ubeboet i bortimot 80 år, og er preget av tidens tann. Istandsettingen var høyst påkrevd om ikke den gamle bygningen skulle forfalle totalt.

Mye å lære

Kursdeltakerne skal gjennom ei lang momentliste som omfatter alt som må gjøres med det gamle husmannshuset fra tidlig 1800-tallet. Ut fra denne lista er det mye kunnskap som skal formidles og omsettes i praksis. Det gjelder alt fra materialkvalitet og takteking til høvling og høvelmaking, for å nevne noe.

– Kurset er stort sett lagt opp med ukesamlinger. Det er fordelt på ti uker og skal gå over nesten to år, forteller kursholder Anders Dalseg.

– Vi har lagt det opp slik at vi helst er her når det er minst stressende i byggebransjen. Blant annet derfor har vi bygd et telt av krympeplast over huset så vi er uavhengige av dårlig vær, forteller Dalseg.

Lærevillige deltakere

– Er deltakerne lærevillige?

– Ja, jeg synes de er veldig interesserte. I starten var det ikke like lett å forstå alt de skulle gjøre. Men etter hvert er de helt med, sier han.

Det er et lite hus som restaureres på kurset, og deltakerne var med på å vurdere om alt skulle tas ned eller ikke. De måtte også være med og bedømme hvilke stokker som skulle byttes eller repareres. Dette er det jo ingen fast grense for.

Ta ned alt

– Valget falt på å ta ned bygningen. Da fikk i alle fall peisen og pipa stå. Alternativet var at pipa måtte tas ned. Med denne løsningen ble bygningen mer gjennomført restaurert, framholder restaureringseksperter.

Dalseg synes det generelt er for lite kunnskap om lafting hos håndverkere. Han synes derfor det er veldig bra at mange yngre

«Det er viktig å motivere folk til å interessere seg for gamle bygninger.»

Anders Dalseg, fagkonsulent og restaureringseksperter

fagfolk er med på kurset som til nå er det hittil største tiltaket Aust-Agder bygningsvernssenter gjennomfører.

– Vi håper jo at noen av dem fortsetter med bygningsvern og restaurering etterpå. Da kan en også ha glede av dem i mange, mange år framover, sier Dalseg.

Viktig å motivere folk

– Hvor viktig er det å holde slike kurs?

– Vi mener det er viktig for å motivere folk til å begynne å interessere seg for gamle bygninger. Vi har mye eldre bygningsmasse som håndverkeren må forstå hvordan er satt opp, når han skal inn og gjøre noe. En må ikke ødelegge bygninger med ukyndige tiltak. ☒

FAKTA:

HUSMANNSPLASSEN SLENGEN, VALLE I SETESDAL

Lite hus på 30 kvadratmeter med 8 kvadratmeter tilbygg.

Bygd på tidlig 1800-tall. Restaureres i regi av Aust-Agder Bygningsvernssenter ved et toårig samlingsbasert laftekurs for fagfolk.

Åtte håndverkere deltar på kurset som har i alt ti ukesamlinger fra november 2013 til november 2015.

Seks Vg2-elever fra Sam Eydes videregående skole i Arendal har bistått i monteringen.

Kursdeltakerne og elevene tar en velfortjent matpause midt på dagen.

- Dette er en dymbling, en trepinne som brukes for å holde stokkene sammen, demonstrerer Vg2-elev Tor Kristian Knudsen.

Beitskiene er kommet på plass i døråpningen. Kursleder og fagkonsulent Anders Dalseg følger med slik at alt går riktig for seg.

Det er ikke all restaurering som trenger å koste så mye, men det krever kunnskap, omtanke, innsikt og interesse.

- Dette er tømmerfaget

– Lafting er selve håndverket i tømmerfaget, fastslår tømmer Lars Nicolai Løvdal fra Sollie Bygg AS i Risør om grunnen til at han er en av de åtte deltakerne på kurset. Han synes det er lærerikt selv om han har drevet noe med lafting tidligere, både på jobben og i fritida.

– Når vi tar ned og setter opp igjen laftehus, må vi blant annet arbeide med lafte-

knuter, meddrag og høvling av takbjelker. Det er noe som ofte drukner i andre og kortere kurs, mener han.

– Jeg håper jo at jeg kan få jobbe noe mer med sånt. Vi har hatt en del slike jobber tidligere, og kommer stadig over lafting på gamle hus, sier han.

For Løvdal fungerer et slikt kurs over flere uker bra. Han er i fast jobb, og det ville vært vanskelig å ta fri over lengre perioder.

Helt fersk i lafting

Vg2-eleven Tor Kristian Knudsen hadde aldri lært noe om lafting før han og fem andre

elever fra Sam Eyde videregående i Arendal var med på å sette opp igjen det lille huset da stokkene var restaurert.

– Siden jeg ikke har sett noe lafting før, var dette veldig lærerikt, sier Knudsen.

Spesielt likte han å lære om ulike laftemåter, og han håper han kan jobbe noe med lafting i framtida.

Da Byggmesteren var på besøk, var både elever og kursdeltakere i gang med å legge mose på stokkene. Det er den tradisjonelle måten å tette mellom lafte-stokkene. ☒

Fotografert av reklamebyrå, Foto: Jens Haugen Studios

UTNYTTE LEDIG KAPASITET?
TA KONTAKT MED DIN
PROFFSELGER I XL-BYGG.

VI SKAFFER DEG JOBB OG HJELPER DEG
Å UTNYTTE LEDIG KAPASITET. VI SETTER
PROFFER I KONTAKT MED HVERANDRE.

xl-bygg.no

5.000 km med el-varebil

- Jeg vil jo generelt anbefale at folk kjøper elbil for miljøets del. Samtidig er den veldig behagelig å kjøre, mener Lundbo og lærling Jørn Bjerkan.

I fjor kjøpte byggmester Johan Lundbo fra Trondheim en Nissan e-NV200 til tømrerfirmaet. Hvordan har den gått i vinter?

AV CHRISTOPHER KUNØE
clk@byggmesteren.as

Med varslar om forbud mot diesalbiler på vinterstid, ble det ekstra interessant å se en praktisk løsning. Elvarebilen fra Nissan er en såkalt Premium utgave til ca. 266.000 kroner

med vinterdekk, innvendige plater og ryggkamera inkludert i prisen.

Svært fornøyd

Bilen venter utenfor byggeplassen på Singsaker, med all reklame som en ekte tømrerbil

skal ha. Byggmester Lundbo har langt fra angret på kjøpet.

- Veldig fornøyd med bilen, fastslår Lundbo. - Den er snerten å kjøre til befaringer, varehenting og mindre ting. Veldig god framkommelighet med forhjulsdriften og det er godt å slippe støy i kupeen. Man må ta litt hensyn til fotgjengere siden bilen går så stille. Men det er en frekvenslyd på den når du kjører under 30 km/t, som du kan slå av og på.

Driftskostnader: 1.500 kroner

- Det er jo veldig lave driftskostnader da! Nå har vi kjørt 5.200 kilometer siden kjøpet og med to-tre kroner mila på strøm, så har vi kjørt for 1.500 kroner i drivstoff på et halvt år, sier han. - Tror vi betaler 400 kroner i årsavgift og så er det egentlig ikke noe mer. Har ikke vært innom en bensinstasjon på lenge, gliser Lundbo.

- Hva med kulda og batterikapasiteten, svekkes rekkevidden?

- Nei, selv ti minus har hatt lite å si, men når du setter på varmen, reduseres rekkevidden. Til gjengjeld er varmeapparatet veldig effektivt, du slår på og bilen varmes opp med en gang, sier lærling Jørn Bjerkan.

Litt for kort

- Bilen skulle vært en 80 cm lenger i godsrommet, da hadde den vært perfekt. Litt bedre batterikapasitet hadde vært fint, men det er ikke den kritiske faktoren. Det er varerommet. Det var vi jo klar over da vi kjøpte den. Den har heller ikke hengerfeste, men det har heller ingen andre elbiler i dag, sier Lundbo.

Se vår hjemmeside for
utvalg i forskjellige stilarter

www.stiltre.no

Tlf: 32 86 78 00

Listverk - kledning - omramminger - dekor

– Siden bilen er kort, er også takstativet relativt kort med tre bøyler. Her skulle det gjerne vært en til. Tror det har noe med luftmotstanden å gjøre, men jeg har hatt over syv meter lange materialer på taket, sier Lundbo til Byggmesteren.

– Hva vil du si til andre som vurderer en slik bil?

– Det er klart det er vanskelig å klare seg med bare denne bilen i dag, for den har sine begrensninger. Men til sitt bruk kan jeg anbefale elvarebil, sier byggmester Lundbo. ☒

Du sitter nesten litt for høyt, selv om det også gir god oversikt, mener Lundbo om kjørekomforten.

LÅSER VERKTØYET I KASSE

Tyveri av kostbart verktøy er et problem på mange byggeplasser. Låsbare verktøyvogner kan sikre utstyret, reklamerer Instant Norge. Verktøyvognene kan låses med hengelås, og låsen ligger i en integrert metallboks så den skal være vanskelig å

bryte opp. Lokket til vogna holdes åpent av gassfjær. Vognene leveres i to størrelser, standard som er 95 cm lang, 60 cm brei og 68 cm høy, og jumbo som er 102 cm lang, 69 brei og 89 cm høy. Fire svingbare hjul og ekstra håndtak gjør vognene lette å trille. Hjula er dessuten mulige å demontere. Vognene har fire krokar så de kan løftes med kran, forteller Instant Norge på nettsidene.

SAGER TREVIRKE MED SPIKER

Lunas sagblad av Bi-metall for elektriske tigersager, 6-12TPI, skjærer like godt i trevirke og spiker uten at bladet tar skade, skriver produsenten. Bladet har fresede, vikkede tenner og progressivt slipt tannform med 2+2 tanning. Den progressive

formen gir liten utfllising og rask saging takket være store tannlommer.

2+2 tanningen gjør at man kan sage effektivt i myke og harde materialer. Leveres i pakker med to, fem eller 50 blader og F feste.

Råsterk med SuperFix

SuperFix monterer med stor styrke. Bortimot alle materialer. Inne og ute. Tåler en konstant belastning opp til 5000 kg/m². www.casco.no

PRODUKTER

STØRST SALGSVEKST FOR FORDS VAREBILER

Varebilene fra Ford hadde størst salgsvekst her i landet i 2014. Flere Transit-varianter har bidratt til det, sier en fornøyd informasjonsdirektør Anne Sønsteby.

Med vel 4.000 solgte varebiler i 2014, fikk Ford en økning på 46 prosent fra året før, mens den største konkurrenten, Volkswagen, hadde en nedgang i salget på 10 prosent. I antall solgte varebiler er likevel VW dobbelt så stor som Ford. Det ble solgt 9.809 VW varebiler i fjor, viser registreringsstatistikken fra Opplysningsrådet for Veitrafikken.

Ford Transit Connect som ble lansert seint i 2013, er i løpet av 2014 blitt merkets mest solgte varebil her i landet. Transit Connect fikk en god start ved lanseringen, den ble kåret til årets Internasjonale varebil i september 2013. Bilen kjennetegnes ved lavt drivstofforbruk og CO₂-utslipp, samt romslig og praktisk lasterom.

AVSTANDSMÅLERE I LOMMEFORMAT

Bosch lanserer en serie av små og hendige lasermålere. Den minste som kalles GLM 30 Professional, er like liten som de minste mobiltelefonene. Den skal være lett å bruke med én knapp til alt, summerer de målte verdiene som blir lett lesbare i displayet. Den måler lengder opp til 30 meter.

For denne modellen må måleverdiene noteres ned, mens den mer avanserte lasermåleren i samme serie, GLM 100 C Professional, kan overføre dataene via Bluetooth og mikro-USB. Denne har dessuten integrert 360° helnings-sensor, og lagrer automatisk de 50 siste måleverdiene og én konstant. Den sies også å være enkel å betjene med belyst display som dreies automatisk.

I den samme serien følger også GLM 40 og GLM 50 med litt lengre målekapasitet, henholdsvis 40 og 50 meter, og noen flere funksjoner enn den minste GLM 30.

KAN REDDE SYNET

Cederroth Øyedusjstasjon er designet for at det skal gå raskt å få hjelp om en har fått farlig væske i øyet. Stasjonen har plass til to flasker som åpnes automatisk når de vises ut av holderne. Flaskene er utformet slik at øyet skylles med rikelig strømning i ca. 1,5 minutter.

Øyedusjen virker ved at den nøytraliserer øyets pH-verdi, dvs. at den har en nøytraliserende effekt på sprut av alkalier og syrer. Det gir raskere resultat enn en vanlig koksalt-løsning. Generelt er effekten sterkere på alkalier enn på syrer. 4,5 års holdbarhetstid. Les mer på www.firstaid.cederroth.com/no

MER MILJØVENNLIG FUGEMASSE

Relektas allrounder Tec7 er nå blitt kvitt ftalatene. Lim- og fugemiddelet er også gift- og luktfritt, uten innhold av isocyanater eller skadelige løsemidler. Ifølge Relekta har Tec7 fått så gode resultater i egen sopptest at den er godkjent som fugemasse for baderom iht. EN 15651_3 og er i tillegg næringsmiddelgodkjent. Nylig utførte tester viser også at Tec7 er egnet til tetting mot radon i sprekker, hull, støpeskjøter og kabel-/rørgjennomføringer.

BRANSJEREGISTERET

Har du orden på tilbudsarbeidet?

Med ISY ByggOffice kan du arbeide effektivt og enkelt med en tilbuds-kalkyle så du kan vinne flere tilbud. Og ha lønnsomhet i det du gjør.

Les mer på www.isy.no eller kontakt stig.solem@norconsult.com / 76 20 46 50

Best på forsikring og garantier for håndverkere!

Har du flyttet?

Husk å gi melding om adresseendring til Byggmesteren!

Byggmesteren

Boks 5475 Majorstuen, 0305 Oslo

Tlf: 23 08 75 78 Faks: 23 08 75 50

post@byggmesteren.as

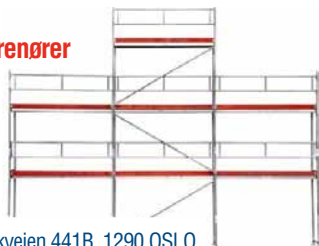

ISOCELL

Etterisolering og nybyggisolering ved innblåsing i gulv, vegger og tak.

Kontakt oss på tlf: 906 01 189 eller gå inn på www.isofiber.no

Komponer din egen pakkelsøsning
Benyttes av ledende stillasentreprenører
Enkel og fleksibel montering
Robust lettstillas i aluminium
Typegodkjent av Arbeidstilsynet

INSTANT
NORGE AS

Enebakkveien 441B, 1290 OSLO
www.instant.no / post@instant.no / 23 19 11 00

Komplett løsning som ivaretar dine gjøremål som byggmester

- ♦ Kalkulasjon
- ♦ Fremdrift og logistikk
- ♦ Kontakthåndtering
- ♦ Prosjektoppfølgning
- ♦ Dokumenthåndtering
- ♦ Avvik og endringer

Ønsker du mer informasjon? Ring oss på telefon 72 89 59 10!

Norconsult
Informasjonssystemer

www.nois.no

byggoffice@nois.no

www.nordvestvinduet.no

BYGGMESTERFORBUNDET

MEDLEMSKAP LØNNER SEG!

Telefon: 23 08 75 77 E-post: hei@byggmesterforbundet.no

www.byggmesterforbundet.no

Byggdata • 24 14 66 30 • post@byggdata.no

Kalkulasjon - Raskt • Enkelt • Pålitelig

BYGGASSISTENTEN

Brukervennlig
kalkulasjonsprogram
for fagfolk

GEOMETRA

Mengdeberegning
direkte fra PDF

MULTICAD

3D
DAK verktøy
på norsk

Vi produserer det meste av tretrapper etter mål!

2338 Espå

Tlf: 62 58 01 91 - Fax: 62 58 04 05 - Mobil: 90 67 14 69

www.hestnestrapp.no

Annonsér i Bransjeregisteret!

Ta kontakt med Anne-Grethe Krogdahl
på telefon 23 08 75 70 eller send en e-post til:
agk@byggmesteren.as

Snekkerverksted

KJØKKEN - BAD - GARDEROBE SPESIALINNREDNINGER

Austvoll Trevare as

Heigreveien 148, 4312 Sandnes Tlf: 51 66 11 34 Fax: 51 67 03 19 www.austvoll.no

Er de verdt medlemskontingenten?

Tømrermesteren har stått i Byggmesterforbundet siden 1980. Så havnet han i en konflikt som beviste verdien av medlemsskapet.

AV **CHRISTOPHER KUNØE**
ck@byggmesteren.as

Det er en glad tømrermester Ole Jørgen Lystad fra Fetsund som svarer når Byggmesteren ringer. Konflikten med tiltakshaver om et tilbygg har tatt på, men nå har kommunen fått sine papirer og Lystad har fått forsvare seg skikkelig.

– Nå har jeg drevet egen forretning i 40 år og vært med i Mesterhuskjeden i mange år, forteller Lystad.

– Men dette er første gangen jeg er borti noe sånt. Man merker jo at tiltakshaverne ikke er som de var i 1980.

– Det er en ny og hardere generasjon å bryne seg på?

– Absolutt. Men jeg er ikke vant til det! Når det blir sånn som dette, bruker du mye tid og det suger deg skikkelig for energi. Du greier nesten ikke å få konsentrert deg ordentlig om det du skal. Det er et mareritt for dem som havner oppi det. Hvis du da ikke har noe backup i ryggen, da er du ganske aleine, sier tømrermesteren.

Får tilbake

– Jeg har vært med i Byggmesterforbundet siden 1980 og dette er første gangen

jeg har trengt hjelp. Før har jo jeg også tenkt: De kronene som vi betaler i medlemskontingent, er de verdt det?

– Nå har jeg fått tilbake mange ganger. Når du nærmest blir spikra på veggen av både takstmenn og advokater og greier... så føler du deg ganske hjelpeløs, sier Lystad.

Fagkonsulent Nils Jørgen Brodin.

Tømrermester Ole Jørgen Lystad.

Trygg på befaring

Lystad tok kontakt med Byggmesterforbundet og fikk hjelp av fagkonsulent Nils Jørgen Brodin.

– Jeg var inne på forbundets kontor i Oslo og vi gikk da igjennom tegninger og slike ting. Så ble Brodin med ut på befaringen med kommunen. Jeg synes det var veldig ryddig. Nils Jørgen oppførte seg rolig og konkret, det var betryggende å ha ham med, sier Lystad.

– Vi har diskutert både grensejusteringer og prosjektering. Og jeg har sendt inn en kladd sånn som jeg ønsker å legge fram, og han har da kommet med tillegg som kan være smart å ta med. Så han har nærmest lest korrektur der han henviser til bygningsparagrafer.

Søk hjelp

– Hva anbefaler du andre å gjøre om de havner i konflikt?

– Da vil jeg på det sterkeste anbefale dem å kontakte Byggmesterforbundet. For du blir ellers stående helt aleine. For meg, jeg veit ikke hvor sterkt man skal si det, men kanskje har det vært redningen, sier tømrermester Lystad.

Mangler dokumentasjon

– Veldig mange konflikter starter gjerne med en del påstander, for eksempel i en rapport fra en takstmann, om at ting ikke er som de skal, sier fagkonsulent Nils Jørgen Brodin.

– I dette tilfellet samlet vi inn dokumentasjon på at arbeidet ble utført etter regelverket. Vi ser noen ganger at det er problemer med dokumentasjonen, men dette er vi vant til å løse for medlemmene, forteller Brodin. Han er imponert over at Lystad tross alt tok konflikten med godt humør og har kommet seg videre. ☒

Byggmesterforbundet: Bare ett underliggende ledd

– Det offentlige må stille krav om at første ledd i en kontraktskjede har nødvendig kompetanse og ressurser i egne rekker. Om nødvendig kan denne bare knytte til seg ett underliggende ledd, ikke to som flere offentlige instanser legger opp til, mener Byggmesterforbundet.

– Vi er tilfreds med at politikere og offentlig sektor endelig innser at de selv som en betydelig oppdragsgiver i bygge- og anleggsnæringen, har medvirket til den

sterkt økende arbeidslivskriminaliteten og skatte- og avgiftsunndragelsene i næringen, skriver Byggmesterforbundets daglige leder Frank Ivar Andersen i en pressemelding.

Et av mottiltakene mot arbeidslivskriminaliteten er å sette krav til antall ledd i kjeden av kontrakter. I svært mange av sakene hvor problemene innenfor dette er avdekket, har antall kontraktsledd muliggjort kriminelle forhold.

– Vi registrerer at det rundt om i kommunal og statlig sektor fastsettes kriterier som setter grenser for antall kontraktsledd, men dessverre ikke på et nivå som vil løse problemet, fortsetter Andersen.

Det må kun gis anledning til ett underliggende ledd, og da i den hensikt å supplere den leverandøren som er tildelt kontrakt av offentlig oppdragsgiver.

AV **FRANK IVAR ANDERSEN**
DAGLIG LEDER
BYGGMESTERFORBUNDET

Regjeringens handlingsplan mot arbeidslivskriminalitet

– Hva med privatmarkedet?

Det er ikke lenger tvil om at det politiske Norge har innsett at det landet de prøver å styre på enkelte områder ikke lenger bærer preg av idyll. Ett område er arbeidslivet hvor vi nå alle har lært oss ordet arbeidslivskriminalitet. Opposisjonspartiene på Stortinget lanserte i forbindelse med statsbudsjettet egne tiltaksplaner, men aller viktigst er at regjeringen nå er kommet på banen.

Det er mye symbolikk i at statsministeren den 13. januar selv stod for framleggelsen av regjeringens 22-punktsplan mot arbeidslivskriminaliteten, og at hun gjorde dette sammen med partene i arbeidslivet representert med lederne i NHO og LO. Statsminister Erna Solberg var meget tydelig i sin innledning da hun la fram tiltaksplanen. Det er åpenbart at det har skjedd en oppvåkning i den politiske ledelse når de sier at det skal være enklere å være seriøs og vanskeligere å være useriøs. Regjeringen har prisverdig lånt navnet på den rapporten byggenæringen overleverte til statsråd Jan Tore Sanner i august. Den het nettopp «Enkelt å være seriøs». Stortingets og regjeringens naivitet er lagt til side, men så er spørsmålet om regjeringens plan er det som skal til?

Min vurdering er at det på mange områder er en god plan. Hvis den blir gjennomført, vil den på mange områder også i byggenæringen, gjøre det vanskeligere å være useriøs. Mange av de 22 punktene «treffer» et godt stykke på vei. Jeg er likevel usikker på noen områder.

For det første er ikke en plan nok, men jeg velger å tro på at en regjering som har handlekraft som et sentralt mantra, kommer til å levere. Uansett er det kanskje ikke tilstrekkelig. Vi har allerede mye regelverk både rundt skatt, arbeidstid, arbeidsmiljø og byggeregler. Problemet er at disse brytes over en lav sko og uten risiko grunnet manglende tilsyn og kontroll. Selv om regjeringen i sitt forslag foreslår mer samarbeid på tvers mellom tilsynsmyndighetene, er en beskjedne ekstravilgning til

økt tilsyn, etter min oppfatning utilstrekkelig. Jeg tror det som følge av de foreslåtte tiltakene vil bli forbedringer i deler av næringen, men kommer vi til privatmarkedet, er jeg mer kritisk.

I desember var det i Asker og Bærum betydelig oppmerksomhet knyttet til det store omfanget av kriminell virksomhet i privatmarkedet. I den forbindelse ble det konstatert at bedrifter med egne ansatte og som var ryddige betalere av skatter og avgifter, ble skviset ut av markedet. Det var umulig å konkurrere i et marked når konkurranseparameterne ikke lenger var pris og leveringsevne, men om du drev lovlig eller ikke.

I medieoppslagene kom det frem et eksempel hvor bedriften Lommedalen Bygg AS hadde gitt opp dette markedet og redusert antall ansatte tømre fra 20 til 3. Den virkelighetsbeskrivelsen som der fremkom, stemmer godt med de signaler jeg nesten daglig får fra medlemsbedrifter i Byggmesterforbundet. Signalene fra alle kanter av landet er unisone om at privatmarkedet er tilnærmet helsvart. Det som slår meg, er ikke signalene i seg selv, men det store omfanget. Jeg kan ikke se at regjeringens handlingsplan er tilstrekkelig til å rydde opp i den private delen av markedet. Det er helt uakseptabelt, og om regjeringen blar seg gjennom rapporten «Enkelt å være seriøs», finner den forslag om hva som kreves for å rydde også i dette markedet. Der er det foreslått et førstelinjetilsyn på tiltak og en enkel elektronisk registreringsplikt på viktige arbeider og arbeider over et visst omfang, der hvor det ikke er nødvendig med søknad i henhold til plan- og bygningsloven.

Forutsetningen for et sunt og lovlig arbeidsliv, er kunnskap om hvem som gjør hva, med hvilken kompetanse, og sporbarhet i forhold til om de økonomiske transaksjoner er lovlige. Først når det er på plass, kan det politiske Norge slå seg på brystet og si det er blitt enklere å være seriøs og vanskeligere å være useriøs.

100-150 g			Hersker	Fremstille			Narre-strek	Oppskrift: Seafood.no	Etter smak		Ur	Fiske-vær		Diplo-matisk skriv
				Parti			Halte							
				Form				Dyr						
Ung-fisk		Rådville							Sporet					
		Til steking												
							Delta		Stjerne-tegn					
							Gammel nordisk	Forkortet trafikklare	Avsløre					
Knaing								Finnes		Treffes				3-4 ss
								1 boks hakkede		Kappet				
3 stk											For det andre	Fugl	Tittel	
							Behøv!		Hund					
									Instru-mentene					
Fransk by		Så	Instru-menter	Vekst										Rent
Cirka 600 g			Hus	Ned-over	Helvete	Stykke	Frukt		Utrop		Tyrkia		Energil	
Vekt			Farget			Metall							Kaffe-merke	
1 liten, i små terninger							Nyvasket		4 ts					
							Klype		Hulmål					
		Omv. lege		Delen					Artikkel					
		Festival		Den eldre					Tidsrom		Avis i Telemark			
Hest											Byrå			
1 stk, i terninger						Foto: Alf Børjesson	Lakke	1 stk, i terninger				Lager		
						Vakkert M.m.	Etter smak	Syssel						
								More seg	Stykke	Vesen			Grunn-stoff 81	
Se opp til Brett			Led-dene	Litt			Gjøres klar til ridning			Dyr	Mål	Lå på vannet	1 stk, hakket	Hørsels-hemmet Teori
Eng-stelse			Smør-brødene						1 beger (1/3 l)					
			Kr-del						Mål					
				Tekno-logi	Pro-nomen		F.eks. Vise		Akke		Like	Rovdyr		Nedbør
Bal-kong		Flokk			Ramle			1/4 kinesisk, finhakket					Neste	
1 ss							Om-stendig-heten					Tigger		

KRYSSORD 02-15

Send oss løsningen, og vær med i trekningen av fem skrapelodd!

LØSNING NR. 01/15:

Laks med parmesan

VINNER NR. 10/14:

Sivert Chr. Haaland, 4023 Stavanger

Jeg tror matretten er:

Navn:

Adresse:

Postnummer:

Poststed:

Jeg mottok Byggmesteren (Dato):

Hvilken matrett er servert? Send løsningen eller bare navnet på riktig matrett **innen 17. mars** til Byggmesteren, Postboks 5475 Majorstuen, 0305 Oslo Faks: 23 08 75 50
Løsningen med avsender-adresse kan også sendes til: post@byggmesteren.as

DAVID BODYCOMBE's

LYN-SU DOKU 02-15

Fyll ut de tomme feltene slik at både de loddrette og vannrette radene, samt hver av boksene med 2 x 3 felter, inneholder alle tallene fra 1 til 6. Antall markerte stjerner viser vanskelighetsgraden.

	2		5		
1		5		3	6
		3	6		
	1				4
2			1		
	6			2	

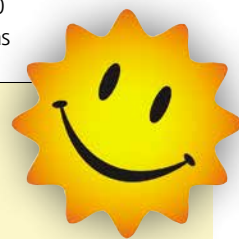
© www.pibfeatures.com SUDMINL 1501

LØSNING
NR. 0115:

5	4	1	3	6	2
2	6	3	5	4	1
1	3	2	4	5	6
4	5	6	1	2	3
6	1	5	2	3	4
3	2	4	6	1	5

GODT Å HØRE!

En byggmester i en av byene på Sørlandet var kjent som en stor optimist. «Det kunne vært verre!» sa han om alt leit han fikk høre, uansett hvor ille det var. Golfkameratene som han stadig spilte med, ble etter hvert veldig lei av den ukuelige optimismen, og diktet opp en fæl historie for å få dempet ham en smule. På en golfrunde en dag, spurte derfor den ene kameraten om byggmesteren hadde hørt om rørlegger Tom? – Han kom uanmeldt hjem i går kveld og fant kona i seng med en annen mann! Tom skjøt dem begge to før han blåste hodet av seg selv! – Det var fæle greier, var byggmesteren enig i. Men så kom det: – Det kunne vært verre, hadde han kommet hjem kvelden før, hadde ikke jeg stått her nå!

BYGGMESTEREN TEMAPLAN 2015

0115 Hva inneholder TEK 15?

Ny byggteknisk forskrift kommer til å inneholde nye og skjerpede energikrav. Får vi passivhus som ny standard, og sikter reglene mot nullhus også? Vi gjør opp status for hva de nye tekniske forskriftene inneholder og når de innføres.

MATERIELLFRIST: 6. JANUAR

0215 Stillaset – nye muligheter og regler

Ny stillasforskrift og nytenkende produkter endrer arbeidet for alle som bygger og rehabiliterer. Hva må du vite, lønner det seg å eie eller leie, og hvilke nye løsninger er på vei?

MATERIELLFRIST: 3. FEBRUAR

0515 Utdannelse

Fag- og mesterutdanningene er i endring. Hva skjer med vekslingsmodellen, 4 års læretid og kravene som stilles til lærebedriftene? Vi prøver den første dagen som lærling på en byggeplass, og hvordan det er å ta mesterutdanning på kvelden – etter en hel arbeidsdag.

MATERIELLFRIST: 5. MAI

0715 Digital byggeplass og hjelpemidler

Digitale hjelpemidler tas oftere i bruk på byggeplassene. Noen klarer seg til og med helt uten papirer. Alt som trengs av tegninger og dokumenter er tilgjengelig på nettbrett eller PC. Vi presenterer noen av verktøyene og ser hvordan de kan brukes på byggeplassen.

MATERIELLFRIST: 11. AUGUST

0915 Spiker- pistoler

Krav om økt effektivitet og produktivitet forbedrer et av de vanligste verktøyene våre. Hvordan skal vi behandle spikerpistolen for å ha best nytte av den, hva slags vedlikehold trenger den og hvor ofte?

MATERIELLFRIST: 13. OKTOBER

Silikon

Du bygger

- Vi tar oss av resten

Unifix

Fast

AKRYL

fischer

OPTIMERA VERKTØY OG FESTEMIDLER FOR BYGGMESTERE

Vi har det beste sortimentet

Vi har valgt ut de beste produsentene, både når det gjelder verktøy, festemidler og HMS-utstyr.

- Sortiment skreddersydd for proffen
- Tilgjengelighet gjennom byggevarehus og proffsentre
- Egen HMS-pakke
- Eget sortiment innenfor sikkerhet
- Sertifiserte verktøy- og festemiddel-spesialister
- Full dokumentasjon

DEWALT

DUO-FAST

Makita

Paslode

NORTON

flexovit

Granberg

isola

3M

BAHCO

fischer

SPIT

**SIMPSON
Strong-Tie**

QuikDrive

casco

weber

bolle

**CHRISTIANIA
SPIGERVERK**

Optiform

/OPTIMERA/

optimera.no

Monter